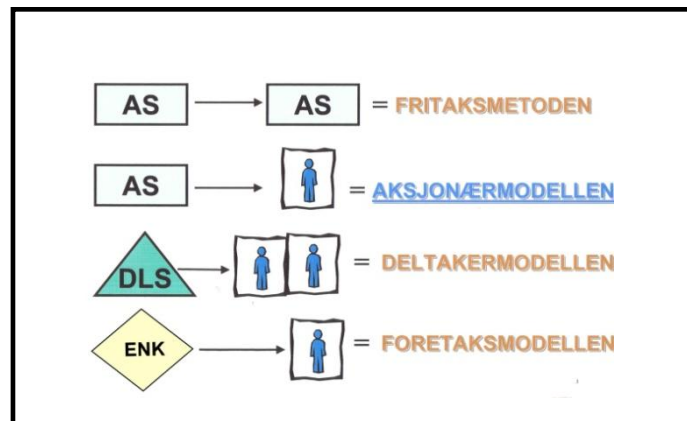

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

Valg av foretaksform – skattemessig vurdering

Bacheloroppgave utført ved
Høgskolen Stord/Haugesund – Økonomisk- administrativ utdanning

Av: Studentnr. 129226 Berit Grønstad

Dette arbeidet er gjennomført som ledd i bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon ved Høgskolen Stord/Haugesund og er godkjent som sådan. Godkjennelsen innebærer ikke at HSH innestår for metodene som er anvendt, resultatene som er fremkommet og konklusjoner og vurderinger i arbeidet.

Bacheloroppgavens tittel: "Valg av foretaksform – skattemessig vurdering"

Student : Berit Grønstad

(Sign)

Navn på veileder: Adrian Helgesen

Gradering: *Offentlig*

Forord

Denne studentoppgaven er en del av bachelorprogrammet på Økonomi og Administrasjon ved Høgskolen Stord/ Haugesund våren 2011. Oppgaven er skrevet med tanke på å være et hjelpemiddel når en skal velge foretaksform til sin forretningside. Oppgaven har hovedsakelig et skattemessig perspektiv, men andre økonomiske hensyn er også gjennomgått.

Jeg vil med dette takke Adrian Helgesen, Skatt Vest, som har vært min veileder gjennom hele oppgaven. Han har anbefalte relevant litteratur, og har vært tilgjengelig med informasjon og god konstruktiv hjelp underveis med oppgaven.

Haugesund, 18.mai 2011

Berit Grønstad

Sammendrag

Når en har en forretningside som en ønsker å sette ut i verden må en først ta stilling til om aktiviteten kommer inn under virksomhetsbegrepet. Neste steg er hvordan en ønsker å organisere forretningsideen? Oppgaven har avgrenset seg til de tre mest brukte foretaksformene i Norge i dag, enkelpersonforetak (ENK), deltakerlignet selskap (DLS) og aksjeselskap (AS).

Det kan være vanskelig å orientere seg i all tilgjengelig kunnskap om valg av foretaksform. Tanken bak oppgaven *Valg av foretaksform – en skattemessig vurdering* var å lage et nyttig og oversiktlig hjelpemiddel i denne prosessen.

For å finne ut hvordan en best kan organisere sin bedrift, har jeg i oppgaven brukt juridisk metode. Lovverket gir klare regler for hvordan en kan organisere og utvikle sin bedrift gitt forutsetninger.

Gjennomgangen av skattemodellene viser ulik skattlegging av næringsinntekt i de ulike foretaksformene. Enkeltpersonforetak har marginalsatt på 51 %, og aksjeselskap/deltakerlignet har begge total skatt på 48,16 % ved utbetaling av utdeling/ utbytte. Fritaksmetoden skattlegger næringsinntekt totalt med 28,6 %. Regneeksemplene viser skattlegging av ulike overskuddsalternativer.

Andre økonomiske vurderinger som, strategi, ansvar, risiko, inntjening, ansatt og trygderettigheter er også viktige faktorer ved valg av foretaksform som blir gjennomgått i oppgaven.

Innhold

Forord	II
Sammendrag.....	III
1. Innledning	1
1.1 Bakgrunnen for og formålet med oppgaven	1
1.2 Valg av problemstilling, avgrensing, og definisjoner.....	1
1.3 Metodevalg, gjennomføring og oppbygging av rapporten.....	3
2. Drives det virksomhet?	5
2.1 Virksomhet og eiers aktivitet – konsekvens av ny skattelov 2006.....	6
2.1.1. Delingsmodellen.....	6
2.1.2 Skjermingsmetoden.....	7
2.2 Om virksomhetsbegrepet	8
2.2.1 Avgrensing mot arbeidsinntekter i tjenesteforhold.....	9
2.2.2 Avgrensing mot kapitalinntekt (passiv kapitalforvaltning)	11
2.2.3 Avgrensing mot hobbyaktivitet	12
2.3 Oppsummering kapittel 2 , ”Drives det virksomhet ?”	13
3. Skattefri omdanning ved skattemessig kontinuitet.....	14
3.1 Skattefri omdanning av personlig eiet næringsvirksomhet.....	15
3.2. Skattefri omdanning av selskap: Fusjon og fisjon	16
3.3 Gunstige selskapsstrukturer	18
3.3.1 Holdingselskaper – fritaksmetoden i praksis	19
3.3.2 Myndighetenes gjennomskjæringsadgang	21
3.4 Oppsummering kapittel 3, ”Skattefri omdanning ved skattemessig kontinuitet”	22
4. Skattemessige vurderinger ved valg av foretaksform.....	23
4.1 Foretaksmodellen for enkeltpersonforetak.....	23
4.2 Deltagermodellen for deltakerlignet selskaper	26
4.3 Aksjonærmodellen for aksjeselskap med personlige eiere	28
4.4 Fritaksmetoden for aksjeselskap med selskap som eier	30
4.5 Utgangspunkt i ulike overskudd gitt forutsetninger	31
4.6 Ulike tema.....	33
4.6.1 Utgiftsgodtgjørelser for ansatte.....	33
4.6.2 Naturalytelser (Frynsegoder) for ansatte	34
4.6.3 Fradragsposter for bilkostnader i personlig eiet virksomhet.....	35
4.6.4 Hjemmekontor	36

4.6.5 Underskudd.....	36
4.7 Oppsummering kapittel 4, "Skattemessige vurderinger av foretaksform"	37
5. Økonomiske (ikke skattemessige) vurderinger ved valg av foretaksform.....	39
5.1 En virksomhets "fødsel-liv-død" syklus i ulike foretaksformer	40
5.1.1 Enkeltpersonforetak	40
5.1.2 Ansvarlige selskap/ delt ansvar	41
5.1.3 Aksjeselskap	42
5.2 Trygderettigheter	43
5.3 Oppsummering kapittel 5, "Økonomiske (ikke skattemessige) vurderinger ved valg av selskapsform.....	43
Konklusjon	45
Litteraturliste	46
Vedlegg	48
Skattefri omdanning av privat eiet virksomhet	48
Figur 3.1.a: Omdanning av personlig eiet virksomhet til nystiftet aksjeselskap.....	48
Figur 3.1.b: Omdanning av personlig eiet virksomhet til deltakerlignet selskap.....	48
Skattefri omdanning av selskaper: fusjon og fisjon	49
Figur 3.2.a: "To-parts fusjon" - gjennom opptak der hele selskapet overdras	49
Figur 3.2.b: Trekantfusjon (konsernfusjon)	49
Figur 3.2.c: Fusjon mellom selskaper som har samme eier.....	50
Figur 3.2.d: Fusjon mellom mor og heleid datter	50
Figur 3.2.e: Horisontal fisjon (ekte fisjon) der selskapet overdrar en del av sine eiendeler og forpliktelse.....	51
Figur 3.2.f: Horisontal fisjon (ekte fisjon) der selskapet overdrar alle sine eiendeler og forpliktelser, "split-up"	51
Figur 3.2.g: Fisjonfusjon, der overføring skjer til eksisterende selskap.	52
Figur 3.2.h: Trekantfisjon - en spesialvariant av fusionsfusjoner	52
Holdingselskap struktur.....	53
Figur 3.3.1.a: Holdingstruktur: Aksjeselskap som deltaker i ansvarlig selskap/ delt ansvar	53
Figur 3.3.1.b: Holdingstruktur: Aksjeselskap som aksjonær i driftsselskap.....	53
Figur 3.3.1.c: "Drop-down" - en måte å få private aksjer inn under fritaksmetoden	54
Skattemodellene i generelt form med lovhenvvisning.....	55
Tabell nr. 4.1 Foretaksmodellen	55
Tabell nr. 4.2 Deltakermodellen	57
Tabell nr. 4.3 Aksjonærmodellen.....	59

Tabell nr. 4.4 Fritaksmetoden.....	61
Vedlegg4.5.a: Skatt på overskudd kr. 400 000	62
Vedlegg 4.5.b: Skatt på overskudd kr 900 000	64
Vedlegg 4.5.c: Skatt på overskudd kr 1 500 000	68
Vedlegg 4.5.d: Oppsummering skatt i ulike foretaksformer	71

1. Innledning

1.1 Bakgrunnen for og formålet med oppgaven

Velferdssamfunnet er bygd på ulike tilbud av varer og tjenester til sine innbyggere fra fødsel til død. For å kunne gjennomføre og utvikle tilbud av offentlige goder, er skatt en nødvendig inntektsfaktor for at samfunnet kan fungere. Definisjonen på skatt er tvungen innbetaling fra private (enkeltpersoner og juridiske personer) til det offentlige, uten direkte motytelse til den enkelte, Rosen & Gayer (2008).

Samfunnet ønsker en mest mulig effektiv ressursutnyttelse der dødvektstapet er minimert. Skatter påvirker skattyters adferd isolert sett, som gir et samfunnsøkonomisk tap, dødvektstap. Tilbydere tar en høyere pris for varen med skatt, enn uten skatt, skift i tilbudskurven. Høy pris vil redusere etterspørselen. Konsumenter har fått redusert sin kjøpekraft som følge av skatt på inntekt. Dette reduserer også etterspørselen, skift i etterspørselskurven. Samfunnet går dermed glipp av de varer og tjenester som ikke blir omsatt pga ilagt skatt.

Samtidig skal samfunnet være mest mulig rettferdig der menneskers behov blir ivaretatt. Allokeringen og fordeling av ressurser, og hvordan skattlegging påvirker atferden til aktørene er et sentralt politisk tema. Ifølge Zimmer (2009) øker dødvektstapet med skattesatsene. Zimmer sier videre at den overordnede retningslinjen for skattepolitikken både i Norge og mange andre land siden midten av 1980-tallet og fortsatt gjeldende, er å bruke lavere skattesatser og et bredere skattefundament. Dette betyr flere skatteobjekter som skattlegges.

Skatt er en nødvendig faktor som alle kommer i kontakt med når en har skattepliktig inntekt. Ulike skattemodeller brukes avhengig av type inntekt. Jeg ønsker å finne mer ut hvordan næringsinntekt skattlegges.

1.2 Valg av problemstilling, avgrensning, og definisjoner

Skattesystemet er sammensatt av mange ulike skatter. Disse kan i hovedsak deles i direkte skatter og indirekte skatter, Zimmer (2009). Direkte skatter, for eksempel inntektsskatt, formuesskatt og arveavgift, har til hensikten å ramme det skattesubjekt som ilegges skatten,

person eller selskap. Skatteobjektet (eiendelen/fordelen) som skattlegges, er for eksempel bankinnskudd, fast eiendom samt inntekter av arbeid, kapital, næringsvirksomhet, som stat og kommune kan skrive ut skatt på, Fallan (2009). Ved indirekte skatter ("forbruksskatt"), for eksempel merverdiavgift og særavgifter (bensinavgifter, osv) er hensikten at skattesubjektet skal kunne velte en andel av skatten over på andre, Zimmer (2009)

I skatteretten er alminnelig inntekt, beregningsgrunnlag, skattesatser, inntektsår og ligningsår viktige begrep. Alminnelig inntekt er virksomhetens overskudd (skattemessig resultat). Beregningsgrunnlag for inntektsskatt er alminnelig inntekt (grunnlag for nettoskatt) og personinntekt (grunnlag for bruttoskatt). Skattesatser er prosentandel av beregningsgrunnlaget som skal betales i skatt, og reduserer dermed disponibel inntekt. Inntektsåret tidfester beregningsgrunnlaget pr. 31.12. Året etter skjer skatteberegningen av skattedirektoratet, dette kalles ligningsåret, Fallan (2009).

Skatteplikten til Norge er avhengig av om personer eller selskaper bor og/ eller driver virksomhet i landet. Full skatteplikt har personlige skattytere som er bosatt i riket ifølge skatteloven § 2-1. Upersonlige skattytere (aksjeselskap og lignende) har full skatteplikt, ifølge skatteloven § 2-2 når de er hjemmehørende i riket, og har et selvstendig styre, jfr. Ligningsloven § 8-6.

Nøytralitetsprinsippet sier at alle inntekter av ulike typer kapital bør skattlegges med lik effektiv skattesats, Fallan (2009). Formålet med nøytralitetskravet er å sikre at skattereglene ikke legger opp til valg som er mindre lønnsomme for skattyter, fordi dette medfører samfunnsøkonomisk ineffektivitet, (vridingseffekter). Skattereglene bør ikke diskriminere mellom ulike eier- og organisasjonsformer, Berg-Rolness (2009). Berg-Rolness sier videre at dette skulle bety at eier og selskapsformer ikke skulle ha betydning for skattlegging av inntekt. Fallan (2009) s. 27 hevder at nøytralitetsprinsippet brytes i dag på dette punkt.

Når en person har en god forretningside som han ønsker å realisere gjennom å starte egen næringsvirksomhet, har han tro på at han kan være med å bidra til både egen og felles verdiskapning. Ut fra nøytralitetshensynet bør valg av foretaksform ha minst mulig skattemessig betydning, Zimmer (2009).

Gjennom å se på de ulike skattealternativene som er mulig innenfor lovverket bør en forsøke å finne gode helhetsløsninger på organisering som passer den aktivitet bedriften har. Bedriften kan da utvikles, og fortsatt være en verdiskaper i samfunnsøkonomien. I Haugesunds Avis 16.mars 2011 bekrefter arrangørene av Haugaland-konferansen at vi er avhengige av nye bedrifter som kan skape vekst, særlig innefor bransjer som ikke er olje og gass relatert.

Jeg har tidligere avgrenset oppgaven til å gjelde næringsinntekt. Videre avgrensing er at oppgaven omhandler kun personer og selskaper som har full skatteplikt til Norge. Oppgaven vil undersøke om valg av foretaksform kan påvirke verdiskapningen gjennom ulik skattlegging. Oppgavens problemstilling blir da ”Valg av foretaksform”. Oppgaven velger å gjennomgå de tre mest brukte i Norge, enkeltpersonforetak (ENK), deltakerlignet selskap (DLS) og aksjeselskap (AS), Statistisk sentralbyrå.

1.3 Metodevalg, gjennomføring og oppbygging av rapporten

Metode betyr ifølge Johannesen, Kristoffersen, Tufte (2004) å følge en bestemt vei mot et mål. Juridisk metode er en fremstilling med grunnlag i materiale og vurderinger som det er vanlig å bruke når en skal løse et rettsspørsmål, Langfeldt & Bråthen (2010). Siden min oppgave er i skatterett, er det naturlig å bruke juridisk metode som verktøy, for å avklare eventuelle forskjeller i skattlegging av næringsinntekt ved valg av foretaksform og selskapsstruktur.

Utgangspunkt i juridisk metode er en hierarkisk oppbygging av rettskilder. Legalitetsprinsippet gjelder også i skatteretten. Øverst og mest vektlagt er lovttekst med forskrifter, deretter: forarbeider, rettspraksis (eks. Høyesterettsdommer), annen myndigheters praksis, privates praksis, juridisk teori og reelle hensyn. Lov med tilhørende forskrifter, forarbeider og rettspraksis er de rettskildene som vanligvis avgjør et rettsspørsmål.

Prinsippene for lovtolkning er svært strenge, lovens ordlyd er utgangspunkt for tolkningen, Zimmer (2009). Zimmer sier videre at det ikke er noe prinsipp i norsk skatterett om at tvilen skal tolkes i skattyters favør. Dersom tvil om lovtolkning skal lovens ordlyd legges til grunn, og en skal gå til forarbeidene og se på hva som var meningen med loven. Andre rettskilder trekkes også inn for å løse rettsspørsmålet. Rettspraksis viser hvordan domstolene har tolket

ulike rettsspørsmål. Annen myndigheters praksis vil her i oppgaven bety ligningspraksis med grunnlag i skattedirektoratets årlige Lignings ABC, og bindende forhåndsuttalelser. Forordet i Lignings ABC 2010/2011 sier klart at innholdet gir uttrykk for skattedirektoratets tolkning av de aktuelle rettskilder. Den er et sentralt verktøy for å oppnå lik skattemessig behandling av like saker i Norge. Hensynet til forutsigbart setter grenser for hvor langt en kan tolke. Skattyter skal kunne planlegge og vite om sin skatteutgift. Dette sammenfaller godt med hensynet til konsekvens og sammenheng i regelverket. Det bidrar til logikk og systematikk i skattesystemet, Zimmer (2009) s.58.

Delegering av myndighet til å skattlegge er gjort i to forskrifter utgitt av Finansdepartementet (FSFIN) og Skattedirektoratet (FSSKD). Skattedirektoratet kan gi bindende forhåndsuttalelser (BFU) om planlagte transaksjoner, og om de skattemessige konsekvensene. Disse uttalelsene er bindende for skatteetaten i den konkrete saken, men ikke for skattyteren. Uttalelsene kan ikke påklages eller bringes til domstol for avgjørelse. Disse uttalelsene likestilles med administrative uttalelser når det gjelder vekting av rettskilder.

Ved juridisk metode skal en grunngi hva en bygger på, og hvordan en resonerer for å finne svar på rettsspørsmålet. Strukturen i resonnementet er generelt inndelt i: partsforhold, rettslig problemstilling, rettslig grunnlag, drøfting av faktum mot grunnlag og konklusjon. Rett svar er gjeldende rett på området, og dermed også konklusjon (svar på spørsmålet). Partsforholdet gjennom oppgaven er skattyter og staten representert ved ligningsmyndighetene. Oppgavens disposisjon speiler de ulike rettslige problemstillingene og faktum som blir drøftet mot rettsreglene. Rettsreglene ved skattlegging av næringsinntekt står i følgende hovedlover: Skatteloven med FSFIN og FSSKD, Ligningsloven, samt Stortingets skattevedtak som gjøres årlig ifølge skatteloven § 15-1. Andre aktuelle lover om tema er blant annet selskapsloven og aksjeloven.

Oppgaven har følgende oppbygning: *Innledning*, *Kap 2* avgrensner virksomhetsbegrepet, *Kap 3* gjennomgår skattefri omdanning gjennom skattemessig kontinuitet samt gunstige selskapsstrukturer, *Kap 4* forklarer skattemodellene og gir skattemessige vurderinger av de ulike foretaksformene, ENK, DLS, AS med praktiske regneeksempler, *Kap 5* gjennomgår økonomiske (ikke skattemessige) vurderinger ved valg av foretaksform og *Konklusjon*.

2. Drives det virksomhet?

Hovedregelen om inntekt står i skatteloven § 5-1: ” *Som skattepliktig inntekt anses enhver fordel vunnet ved arbeid, kapital eller virksomhet samt pensjon, føderåd og livrente*”.

Fordel er ikke nærmere definert i loven. *Hagerup-dommen* (Norsk Rettstidene 1958, s.583) slår fast at dersom det er tilknytning mellom det konkrete tilfellet og den fordel av arbeid eller den virksomhet som er gjort, er det naturlig at fordelen er vunnet ved arbeidet eller virksomheten, Berg-Rolness (2009). Er det en fordel er det skattepliktig inntekt, er det ikke fordel er det ikke skatteplikt.

Virksomhetsinntekt omfatter ifølge skatteloven § 5-30 omsetning av varer og tjenester, realisasjon ved salg av driftsmidler og avkasting av kapital i virksomhet. Skatteloven inneholder ingen definisjon av virksomhet. Spesialregler går foran generelle regler også i skatteloven. Arbeidsinntekt i og utenfor tjenesteforhold avgrenses mot virksomhet i skatteloven § 5-10. Kapitalinntekt avgrenses mot virksomhet i skatteloven § 5-20. Det er ikke noen tilsvarende avgrensingsregel for virksomhet i skatteloven § 5-30 om virksomhetsinntekter. Dette forstås slik at § 5-30 er en spesialregel i forhold til de mer generelle reglene for arbeid og kapitalinntekter, Berg-Rolness (2009) s. 30.

Skatterettens virksomhetsbegrep er utviklet gjennom lang rettspraksis. Avgrensningen mot områder som omfatter virksomhet har hatt en dynamisk utvikling, Berg-Rolness (2009). For å svare på spørsmålet om det drives virksomhet, må aktiviteten vurderes ut fra kriteriene for virksomhet.

I Ot.prp. nr. 86 (1997-98) Ny skattelov s. 48 settes det kriterier for virksomhetsbegrepet ut fra skatterettslig teori og domspraksis.

- Aktiviteten må være av et visst omfang og varighet, skattyter kan være passiv
- Aktiviteten må utføres for skattyters regning og risiko
- Aktiviteten må ha økonomisk karakter, dvs. objektivt sett være egnet til å gi overskudd

Dette samsvarer med folketrygdeloven § 1-10: ”*Med selvstendig næringsdrivende menes i denne loven enhver som for egen regning og risiko driver en vedvarende virksomhet som er egnet til å gi nettoinntekt*”.

Forholdet mellom skattelovens virksomhetsbegrep og folketrygdens begrep selvstendig næringsdrivende har Høyesterett fastslått i *Fabcon-dommen*, Norsk Rettstidende 2001 s. 1981. Selvstendig næringsdrivene i folketrygdeloven likestilles med personlig virksomhetsutøver i skatteloven, Berg-Rolness (2009) s. 43

Virksomhet forstås som aktivitet med økonomisk karakter, Zimmer (2009). Virksomhet rommer flere ulike typer aktiviteter enn arbeid. Zimmer sier videre at ordet ”aktivitet” skal forstås vidt, og kan også omfatte utleie av fast eiendom. Kjøp og salg av aksjer kan også være virksomhetsinntekt dersom omfanget er stort nok, Brudvik (2010) s.334. Virksomhet har gjennom tidene endret innhold som følge av nye skatteregler. Den siste skattereformen 2004-2006 gav også virksomhet et nytt innhold.

2.1 Virksomhet og eiers aktivitet – konsekvens av ny skattelov 2006

Fra 1992 til 2006 var det delingsmodellen som gjaldt ved skattlegging av virksomhet i enkeltpersonforetak (ENK), deltagerlignet selskap (DLS) og aksjeselskap (AS). I 2006 ble delingsmetoden avsluttet som følge av skattereformen, og skjermingsmetoden innført.

2.1.1. Delingsmodellen

Vilkåret for at delingsmodellen kunne brukes var at eieren utførte minst 300 arbeidstimer i året, og at minst 2/3 av deltakerne var aktive i selskapet (Ot.prp. nr. 86 (1997-98)), Zimmer (2009) s. 353. Det var krav til virksomhet for å bruke delingsmodellen. Formålet med delingsmodellen som satte krav til aktiv eier, var at kun inntekt fra aktiv arbeidsinnsats (virksomhetsinntekt), ikke kapitalinntekt, skulle inngå i personinntekt og skattlegges med toppskatt og trygdeavgift.

Virksomhetsinntekt ble da definert som arbeidsinntekt, og avgrenset mot kapitalinntekt gjennom delingsmetoden. Kapitalinntekt i virksomhet (aktiv kapitalplassering) uansett omfang/ størrelse ble dermed kun alminnelig inntekt skattlagt med 28 %, Zimmer (2009). Dette var lik skattlegging som kapitalinntekt utenfor virksomhet (passiv kapitalplassering)

med 28 % skatt. Arbeidsinntekt var både alminnelig inntekt og personinntekt, fordi arbeidsinntekten skulle skattlegges hardere med toppskatt og trygdeavgift.

Delingsmodellen medførte omfattende skattetilpasning. Ønsket var å unngå å få selskapsoverskuddet skattlagt som personinntekt med høyere skattesats (toppskatt og trygdeavgift). Det var skattemessig gunstig å få selskapsoverskuddet skattlagt som alminnelig inntekt, med kun 28 % skatt på kapitalinntekt. Ved bevisst å unngå aktivitetskravet ved å omdanne arbeidsinntekt til kapitalinntekt ble kapitalinntekt i virksomhet kun skattlagt som alminnelig inntekt med 28 %.

2.1.2 Skjermingsmetoden

Skjermingsmetoden ble innført i 2006 og splittet de 3 selskapsformene med ulike skattemodeller for eierne/ deltakerne: foretaksmodellen (ENK), deltakermodellen (DLS) og aksjonærmodellen (AS):

- Foretaksmodellen: alminnelig inntekt + Skjerming av en normalavkastning av kapitalen ved beregning av personinntekt
- Deltakermodellen: andel av alminnelig inntekt + Uttaksprinsippet ved skjerming av utdeling fra selskapet og gevinst.
- Aksjonærmodellen: Uttaksprinsippet ved skjerming av aksjeutbytte og gevinst.

(modellene er nærmere gjennomgått i kapittel 4 i oppgaven.)

Formålet til skjermingsmetoden er å skjerme risikofri avkastning av investert kapital Berg–Rolness (2009) s. 33. Det betyr å skjerme for skattlegging den kapitalen eier har investert i selskapet, ved å likestille investeringen med risikofri investering. Tanken er at en ikke skal ha ekstra skatt (toppskatt og trygdeavgift) på investert kapital (EK) som arbeider i eget selskap. Alternativ risikofri investering er for eksempel bankinnskudd.

Virksomhetsinntekt er i foretaksmodellen både arbeids og kapital inntekt. Både avkastning av arbeid og kapital inngår i grunnlag for personinntekt. Kapitalinntekt er inntekt av materielle og immaterielle eiendeler. Det blir dermed toppskatt og trygdeavgift på høg kapitalinntekt i virksomhet (tilfredsstillt kravet som virksomhet) på det som overgår skjermingsfradraget. Flytting på realverdier, som utleie og salg av fast eiendom, er dermed blitt akseptert som

næring og kommer inn under virksomhet i skjermingsmetoden. Kapitalinntekt av finansiendeler som bankinnskudd og aksjer er fortsatt kun 28 % skatt. I enkeltpersonforetak trekkes denne inntekten ut ved beregning av personinntekt.

Størst konsekvens har overgang til skjermingsmetoden fått for enkeltpersonforetak med høye kapitalinntekter. Kapitalinntekt i virksomhet blir skattlagt hardere enn kapitalinntekt utenfor virksomhet, med grunnlag i beregning av personinntekt i enkeltpersonforetak. For deltakermodellen og aksjonærmodellen har innføring av skjermingsmetoden ikke medført tilsvarende endringer, fordi de ikke beregner personinntekt.

Skattytere som er passive (ikke arbeidstimer) i virksomheten, får hele (kapital) inntekten som personinntekt. Kapitalinntekt har dermed gitt rettigheter i folketrygden, på tross av at kapitalinntekten ikke faller bort ved sykdom eller pensjon, Berg-Rolness (2009). Det er kun aktiv kapitalinntekt (virksomhetsinntekt) som inngår i personinntekt, passiv kapitalinntekt skal fortsatt bare skattlegges som alminnelig inntekt. Skattedirektoratet var skeptiske til fjerning av aktivitetskravet. De mente det ville bryte med prinsippet om opptjening til folketrygden som var basert på arbeidsinnsats for beregning av personinntekt, Zimmer (2009).

Ved bortfall av aktivitetskravet til eier måtte grensene trekkes på nytt ved beregning av personinntekt i enkeltpersonforetak der virksomhetsbegrepet er et vilkår.

2.2 Om virksomhetsbegrepet

Virksomhetsbegrepet setter skille mellom hvilke skattemodeller som kan brukes, og er sentralt i blant annet følgende situasjoner:

- Krav til virksomhet i skatteloven for beregning personinntekt i enkeltpersonforetak
- Krav til virksomhet i selskapsloven for deltakerlignede selskaper
- Krav til virksomhet i skatteloven ved omdanning av personlige selskap til aksjeselskap
- Minstefradrag kun i arbeidsinntekt, § skatteloven 6-30 til § 6-32
- Ulik skattlegging av kapitalgevinst i virksomhetsinntekt (personinntekt i ENK) og kapitalinntekt utenfor virksomhet (kun alminnelig inntekt), skatteloven § 5-1.2
- Krav i skatteloven § 6-1 gir kun fradrag for kostnader som pådras for å oppnå skattepliktig inntekt (virksomhetsinntekt).

Vilkår for å bruke foretaksmodellen og deltakermodellen er at det drives virksomhet. (Virksomhet ble drøftet i kapittel 2 i oppgaven.) Etter 2006 er det ingen krav til aktiv eier i virksomhet, kun at selve aktiviteten må komme under virksomhetsbegrepet. Ot.prp nr. 92 (2004-2005) sier ”Det har ingen betydning hvem som har utøvet aktiviteten”.

Det settes ikke krav til virksomhet ved stiftelse av aksjeselskap. Aksjonærmodellen setter heller ikke krav til virksomhet. Derimot setter skatteloven § 6-1 krav til virksomhet for å fradragføre kostnader. Et aksjeselskap som foretaksform kan drive virksomhet med rett til fradragføring av kostnader. Alternativt kan for eksempel aksjeselskapet ha passiv kapitalinntekt uten fradragføring av kostnader (ikke virksomhet). Formell registrering som AS spiller i seg selv ingen rolle ved vurderingen. En får en ikke større fradragrett bare fordi en er registrert i et AS.

Virksomhetsbegrepet blir vanligvis avgrenset mot:

- Arbeidsforhold der det drøftes om aktiviteten utføres for skattyters regning og risiko
- Kapitalforvaltning (passiv) utenfor virksomhet der det drøftes om aktiviteten har et visst omfang og varighet (skattyter kan være passiv i virksomhet)
- Hobbyvirksomhet der det drøftes om aktiviteten har en økonomisk karakter, dvs. objektivt sett være egnet til å gi overskudd

2.2.1 Avgrensning mot arbeidsinntekter i tjenesteforhold

Skatteloven § 5-1 gir hovedregelen om inntekt, og § 5-10 til § 15-15 gir særbestemmelser om arbeidsinntekt. Personinntekt står i kapittel 12 og minstefradrag i § 6-30 til § 6-32.

Arbeidsinntekt forutsetter at det er en sammenheng mellom det utførte arbeidet og den fordelen som er oppnådd. Begrepet fordel utløser skatteplikt. Begrepet arbeid forstås som en personlig innsats eller tjeneste av økonomisk art, Zimmer (2009).

Arbeidsmiljøloven gjelder for virksomhet som sysselsetter arbeidstaker, § 1-2. I § 1-8 defineres arbeidstaker som enhver som utfører arbeid i annens tjeneste. Arbeidsgiver defineres i § 1-9 som enhver som har ansatt arbeidstaker for å utføre arbeid i sin tjeneste.

Folketrygdloven § 1-10 definerer begrepet ”selvstendig næringsdrivende” som ”enhver som for egen regning og risiko driver vedvarende virksomhet som er egnet til å gi nettoinntekt”. § 1-9 forklarer ordet ”frilanser” som enhver som ikke er selvstendig næringsdrivende, og som utfører arbeid eller oppdrag utenfor tjeneste for lønn /godtgjørelse.

Rt. 2001 s. 1981, *Fabcon-dommen*, er i tråd med folketrygdloven på dette området. Fabcon-dommen setter to vilkår at en person skal være virksomhetsutøver:

1. drive virksomheten for egen regning og risiko
2. ha fremtidig drift som mål, vedvarende drift

Er kun nr. 1 oppfylt og ikke nr. 2 vil konsekvensen være frilanser. Samtidig vektla høyesterett at det er viktig med en helhetsvurdering. Gjennom flere dommer har høyesterett konkludert med grunnlag i ovenstående.

Virksomhetskravet om at aktiviteten må være utført for ”*skattyters regning*” betyr at skattyter er økonomisk ansvarlig, samt har ansvar for gjennomføring av aktiviteten. At ”*skattyter har risiko*” betyr at resultatet av virksomheten, overskudd eller underskudd, faller på skattyter, Berg–Rolness (2009). Dette kravet står i motsetning til skatteloven § 5-10 der arbeidsinntekt er omtalt som lønn eller annen godtgjørelse for arbeid i og utenfor tjenesteforhold, men ikke i virksomhet. Når en har fått en lønn eller godtgjørelse etter arbeidsinnsats kan en ikke si at en har regning og risiko. Lønnsinntekt tilsier at det er akseptert arbeidsgiver - arbeidstaker forhold.

En person kan godt ha flere arbeidsforhold i samme tidsrom. Den samme personen kan ha ulike roller gjennom å være arbeidstaker, frilanser eller selvstendig næringsdrivende. Kategorisering av arbeidsart vil være det konkrete arbeidstilfellet opp mot skattyters yrkesmessige stilling når oppdrag utføres, Berg-Rolness (2009). En sentral problemstilling er inntekt av enkeltstående oppdrag utenfor tjenesteforhold (frilans). Spørsmålet er om det skal følge reglene om arbeidsinntekt eller virksomhetsinntekt. Enkelt oppdrag utenfor tjenesteforhold (frilans) blir avgrenset mot virksomhet i skatteloven § 5-10 a, Jfr. Folketrygdloven § 1-9 og § 1-10. Inntekt av enkeltstående oppdrag (frilans) skal i utgangspunktet behandles som lønnsinntekt i tjenesteforhold, Zimmer (2009). s.360

Smitteeffekt kan oppstå når det er saklig sammenheng mellom oppdraget og yrkessituasjonen. Et eksempel kan være at de enkelte aktivitetene er av samme art og utføres på grunnlag av

samme fagkompetanse. Et enkeltoppdrag (frilans) blir trolig virksomhet dersom skattyter driver næringsvirksomhet. Dersom skattyter er lønnsinntaker vil trolig enkeltoppdraget være lønnsinntekt, Berg-Rolness (2009).

2.2.2 Avgrensning mot kapitalinntekt (passiv kapitalforvaltning)

Rettsreglene for skattlegging av kapitalinntekt finnes i skatteloven § 5-1 (hovedreglen om inntekt) og § 5-20 (kapitalinntekt utenfor virksomhet) og § 5-30 (Kapitalinntekt i virksomhet). Skattemessig går det et viktig skille mellom kapitalgevinster og annen kapitalinntekt. Ut fra skatteloven § 5-20 der kapitalavkastning utenfor virksomhet inngår i kapitalinntekt, kan en ikke lese at kapitalgevinster omfattes av dette. Det er ifølge Zimmer (2009) sikker rett at kapitalgevinster ikke omfattes av kapitalreglen i skatteloven § 5-1.1.

Norsk Rettstidende 1932 s. 233, *Løvenskiold*, omhandler spørsmålet om skattlegging av gevinst ved realisasjon av fast eiendom, her ekspropriert rett. Høyesterett drøftet fordel vunnet ved kapital ut fra kapitalregelen i skatteloven § 5-1, 1.ledd. Høyesterett fastslo at forarbeidene til loven og § 5-1, 2.ledd.(i dag) sier at uttrykket "fordel vunnet ved eiendom" i skatteloven § 5-1, 1.ledd ikke kan brukes på realisert verdstigning av eiendom utenfor virksomhet. Dette er nå særskilt lovfestet i skatteloven § 5-1, 2.ledd, kapitalgevinst utenfor virksomhet.

Kravet til beregning av personinntekt i virksomhet (foretaksmodellen) setter grensen mot passiv kapitalplassering (ikke virksomhet) og enkeltstående forretningstransaksjonen, Berg-Rolness (2009) s. 146. Kapitalinntekt utenfor virksomhet omfatter blant annet avkastning av kapital i fast eiendom (leieinntekter), løssøre, og finansgjenstander, skatteloven § 5-20. Gevinst ved realisasjon av formuesgjenstander utenfor virksomhet står særskilt i skatteloven § 5-1, 2.ledd.

Kriteriet for virksomhetsinntekt "*aktivitetens omfang og varighet*" trekker grensen mellom virksomhetsinntekt og kapitalinntekt samt gevinster /tap utenfor virksomhet, Berg-Rolness (2009) s. 35. Kravet om "*aktivitet*" trekker grensen mot passiv kapitalplassering. "*Omfanget*" ved passiv kapitalforvaltning vil trolig være beskjeden i forhold til omfanget ved aktiv kapitalforvaltning som kommer under virksomhet. Berg-Rolness (2009) sier at den totale aktivitet, også administrative forhold, må forstås som forvaltning av eierinteresser. Den passive kapitalforvaltningen er eierens forvaltning over eiendeler med sikte på ordinær

avkastning. ”*Varighet*” skiller enkeltstående forretningstransaksjoner fra virksomhet fordi virksomhet har lang avkastningshorisont, mens enkeltstående forretningstransaksjoner oftere har en kortere tidshorisont. Komplementært virker kriteriene slik at dersom aktiviteten har stort omfang, stilles det mindre krav til varighet. Og omvendt, Berg-Rolness (2009) s. 133

Utleie av fast eiendom er eksempel på at kriteriet til aktivitetens omfang og varighet brukes til å dra grensen mellom virksomhet og kapitalinntekt utenfor virksomhet. Her har det gjennom rettspraksis etablert seg konkrete grenser som skiller virksomhetsinntekt fra kapitalinntekt. Lignings ABC 2010/2011 s. 1415 sier at det må gjøres en helhetsvurdering, men setter som utgangspunkt at det er virksomhet dersom en leier ut til forretningsformål mer enn ca. 500 kvm, eller leier ut til bolig- og fritidsformål 5 boenheter eller mer. Zimmer (2009) s. 375 er kritisk til disse eksakte grensene. Utleie av fast eiendom er så langt den eneste aktivitet som har konkrete størrelser for å fastslå om det er virksomhet eller ikke.

2.2.3 Avgrensning mot hobbyaktivitet

FSFIN § 5-15-7, 1.ledd står det klart at avkasting av hobbyinntekt ikke er skattepliktig inntekt. Kriteriet for arbeidsinntekt er heller ikke oppfylt ut fra skatteloven § 5-10. Det bør i den enkelte tilfelle gjøres en helhetsvurdering der det legges vekt på skattyters tilrettelegging og intensjoner med aktiviteten, Zimmer (2009)

Retts spørsmål innenfor fritidssysler tar utgangspunkt i blant annet Norsk Rettstidende 1958 s. 319, *Ringnes-dommen*, som slår fast at virksomhetens aktivitet må medføre overskudd på sikt. Vurderingen av kriteriet ”*egnet til å gi overskudd*” skal være med grunnlag i en objektiv vurdering og ikke subjektiv vurdering.

Norsk Rettstidende 1952 s.150, *Brækstad*, sier at dersom hobbyen utvikler seg med varebeholdninger og ny-innkjøp for videre salg, går hobby over i virksomhet. Dette stemmer godt inn i kriteriet ”*et visst omfang og varighet*” for virksomhet.

I noen tilfeller kan aktivitetens karakter virke inn på vurderingen. I Norsk Rettstidende 1995. s. 1422, *Kiøning*, sier Høyesterett at den som driver med jord og skogbruk som levevei er det økonomiske formål med virksomheten akseptert. Her vurderer ikke ligningsmyndighetene om

det objektivt sett er egnet til å gi overskudd. Premier fra kunnskapskonkurranser på TV er skattefrie.

Kravet til ”økonomisk karakter” på sikt ligger i bunn, men aktiviteten (karakteristikken) kan endres over tid. En kan gå fra virksomhet til hobby (Ringnes-dommen) og motsatt fra hobby til virksomhet (Brækstad-dommen) Zimmer s 136. Kriteriet ”økonomisk karakter” brukes særlig som skille mellom virksomhet og fritidssysler (hobby), Zimmer (2009) s.134. Begrepet ”hobby” brukes for å skille virksomhetsinntekter og aktiviteter som ikke har økonomisk formål, Berg-Rolness (2009) s. 37. Enkelte hobbyer kan medføre inntekt som ifølge loven er skattefrie. Aktiviteten har ikke ”økonomisk karakter” dermed er ikke kravet til inntekt fra virksomhet oppfylt.

2.3 Oppsummering kapittel 2 , ”Drives det virksomhet ?”

På svaret om det drives virksomhet har dette kapittelet forsøkt å trekke grensene for hva som inngår i virksomhetsbegrepet. Virksomhetsbegrepet er drøftet opp mot arbeidsinntekter, passiv kapitalinntekt og hobbyinntekt.

Overgangen fra delingsmodellen til skjermingsmetoden i 2006 har medført en strengere skatt på kapitalinntekt i virksomhet, f. eks. utleie av fast eiendom i enkeltpersonforetak. Dette har ført til at mange i dag ønsker å omdanne sine enkeltpersonforetak til aksjeselskaper. Faren for myndighetenes gjennomskjærings-adgang, og dermed frykt for skattlegging av gevinst, har ført til mange forespørsler om bindende forhåndsuttale (BFU), Berg-Rolness (2009) s. 214.

Opgaven skal i neste kapittel se på skattefrie omdanning med de begrensninger og muligheter som lovverket setter.

3. Skattefri omdanning ved skattemessig kontinuitet

Formålet med skattemessig kontinuitet som betyr overføring av balanseverdier, er å bevare skattefundamentet gjennom omdanningen. Det er også viktig å sikre at de etablerte skattefritak ikke utnyttes til skattemotiverte handlinger der skattereglene blir omgått.

Omdanning av virksomhet betyr endring av selskapsform på selskapet som omdannes, og skattesubjektet blir dermed endret. Dette medfører at det i de fleste tilfeller vil være en eller flere skatteposisjoner til hvert enkelt skattesubjekt.

Skatteposisjoner som ikke er knyttet til spesielle eiendels eller gjeldsposter kan være:

- Underskudd til fremføring, skatteloven § 6-3.4 og § 14-6. (se eget tema kapittel 4.6.6)
- Negativ saldo i saldogruppe a, c, d, j. Negativ saldo er egentlig en gevinst ved salg av driftsmiddel som ikke er tidfestet, skatteloven § 14-46 og § 14-47..
- Tom positiv saldo er egentlig en fremtidig utgift som ikke er tidfestet, skatteloven § 14-48.1.
- Gevinst og tapskonto i saldogruppe e til i og b, er fremtidige inntekter dersom debitsaldo (nettogevinst), og fremtidige kostnader med kreditsaldo (nettotap), skatteloven § 14-44.3 og § 14-45

Disse skatteposisjonene skal fordeles til det selskapet som fortsetter den virksomheten som skapte skatteposisjonene. Fritaksmetoden kan være bevisst brukt til skattemessig gunstige kjøp og salg av aksjer i selskaper med gunstige skatteposisjoner, underskudd, gevinst og tapskonto. Ole Gjems Onstad bruker begrepet ”nullsatsområde i norsk skatterett” (i dag 3 % av inntekten er skattepliktig som gir skattesats på 0,84 %). Fritaksmetoden kan brukes aktivt til å bygge opp verdier (formue) uten skattlegging, og blir en slags sparegris for de som ønsker å spare, Berg-Rolness (2009) s. 144

Skattefri omdanning ved skattemessig kontinuitet omfatter:

- Omdanning av privat eiet næringsvirksomhet
- Fusjon og fisjon av selskaper

Formelt ved skattefri omdanning skjer det kun en skatteutsettelse, ingen skattefritakelse, ved kontinuitetsmetoden, Gjems-Onstad (2008) s.798. Gjems-Onstad sier videre at regelen som skattefri omdanning gjelder ”oppover” og horisontalt i selskapshierarkiet. Dette betyr skattefri

omdanning der avstanden mellom eierens og selskapets midler øker som følge av omdanningen.

Hovedregelen er at all omdanning fra en eierform/ selskapsform til en annen blir regnet som salg av eiendeler i det selskapet som omdannes, Berg-Rolness (2009) s. 353. Berg-Rolness sier videre at omdanningsreglene ved skattemessig kontinuitet er unntak fra de grunnleggende prinsippene for inntektsskatt. Reglene om skattefri omdanning er praktisk tilpasset bedriftsøkonomisk virkelighet. Det er ganske vanlig at en starter en virksomhet i det små, som enkeltpersonforetak. Når virksomheten har fått etablert seg i markedet med økt omsetning, er det ofte på et tidspunkt til vurdering om en skal endre selskapsform og struktur for fremtidig drift. Reglene om skattefri omdanning sikrer at dette kan skje på en ryddig og grei måte. Fritak for skatteplikten er grunnlagt ut fra både bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk nytte, der hensikten er å tilpasse skattesystemet til overordnede samfunnsmessige behov.

3.1 Skattefri omdanning av personlig eiet næringsvirksomhet

Reglene om skattefri omdanning av personlig eiet næringsvirksomhet og deltakerlignet selskap (ikke egne skattesubjekt), står i skatteloven § 11-20 til § 11-22, samt FSFIN § 11-20. Forutsetningen for skattefri omdanning er at det drives virksomhet ihht. skatteloven, FSFIN § 11-20-1. Skattemessig kontinuitet er et vilkår for skattefri omdanning. Det betyr at det nye selskapet trer inn i skatteposisjoner som knytter seg til virksomheten, FSFIN § 11-20-2. jfr. skatteloven § 11-21.

Skattefri omdanning kan gjennomføres i følgende to situasjoner:

- Ved overføring av personlig eid næringsvirksomhet (enkeltpersonforetak eller deltakerlignet selskap) til nystiftet aksjeselskap. Ihht. Aksjeloven § 2-4 kan aksjeselskap stiftes med andre eiendeler enn penger, for eksempel igangværende virksomhet (vedlegg 3.1.a)
- Ved overføring av enkeltpersonforetak eller deltakerlignet selskap til annet deltakerlignet selskap. (vedlegg 3.1.b)

Aksjeselskap kan ikke omdannes skattefritt til enkeltpersonforetak eller deltakerlignet selskap. Deltakerlignet selskap kan ikke omdannes skattefritt til enkeltpersonforetak, Berg-Rolness (2009) s. 363

FSFIN 11-20-5 gir reglene for hva som skal og kan være med i omdanningen. Hovedregelen er at hele næringen må overføres. Hele vil her si minimum selve aktiviteten og tilhørende driftsmidler. Unntaket er fast eiendom som ikke kreves overført. Her kan det være et alternativ å overføre eiendommen ”skattefritt” til et eget aksjeselskap samtidig med omdannelsen. Dette forutsetter at driften av eiendommen har slikt omfang at den regnes om skattemessig virksomhet, Huneide, Pedersen, Schwencke & Haugen (2010) s.1150. Aksjer og andre finansaktiva kan fritt overføres ved omdanningen ifølge FSFIN § 11-20-5.punkt. 4. Dette åpner for at aksjer i privat eie kan komme innenfor ”selskapsgjerdet”.

3.2. Skattefrie omdanning av selskap: Fusjon og fisjon

Skattefrie omdanning av selskaper som er egne skattesubjekter (aksjeselskap) og deltakerlignede selskaper, står i skatteloven § 11-1 til § 11-11 og FSFIN § 1-21 (skattekonsern). Skattefrie fusjon og fisjon gjelder kun selskaper som er hjemmehørende i Norge, § 11-11.2.

Rett og plikt til skattemessig kontinuitet forklares i § 11-7. Det er krav til avvikling av overdragende selskap når en fusjon eller fisjon innebærer at et selskap overdrar alle sine eiendeler og forpliktelser, § 11-9 setter. Rett og plikt til skattemessig kontinuitet betyr at det er de skattemessige nedskrevne balanseverdier som overføres. Dette betyr at for eksempel det overtagende selskap overtar det overdragende selskaps inngangsverdi. Dette er ulikt regnskapsmessig behandling der hovedregelen ifølge regnskapsloven er transaksjonsprinsippet der overføring skal skje til virkelig verdi. Overtagende selskaps inngangsverdi er driftsmiddelets omsetningsverdi (virkelig verdi) på omdanningstidspunktet.

Dersom ikke vilkårene for skattemessig kontinuitet er oppfylt, blir fusjonen eller fisjonen sett på som vanlig realisasjon og skattlagt, Fallan (2009). Det er ikke krav til virksomhets - kontinuitet ved skattefrie fusjon eller fisjon, Berg-Rolness (2009). Virkningstidspunkt for fusjon og fisjons settes i § 1-10.

Aksjeloven gir reglene om fusjon mellom aksjeselskaper i kapittel 13 og fisjon av aksjeselskaper i kapittel 14. Selskapsloven inneholder ikke regler om fusjon og fisjon av deltakerlignet selskaper, men skatteloven § 11-3 angir to former for fusjon og skatteloven §

11-5 gir hjemmel for skattefri fisjon, Gjems-Onstad (2008) s. 602. (Oppgaven går ikke nærmere inn på fisjon og fusjon av deltakerlignet selskaper).

Hovedforskjellen mellom fusjon og fisjon er at det overdragende selskaps eiendeler ved fisjon skal deles mellom flere selskaper. Ved fusjon vil det alltid bare være ett overtakende selskap. Det kan imidlertid være flere parter i fusjonen, for eksempel trekantfusjon, Gjems-Onstad (2008) s. 858.

Fusjon er en sammenslåing av selskaper, overdragelse eller omorganisering:

Fusjon med vederlagsaksjer:

Gjennom opptak: Aksjeloven § 13-2.1: Et selskap (det overtakende) overtar et annet selskaps eller flere selskapers (det overdragende) eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet mot at aksjeeierne i dette selskapet får vederlag i aksjer i det overtakende selskap, (figur 3.2.a)

Gjennom nydanning: Aksjeloven § 13-4: Fusjon også kan gjennomføres ved nydanning der to eller flere selskaper oppløses. Denne måten brukes sjelden fordi den medfører store kostnader og andre ulemper ved oppløsning. Denne måten kan være et alternativ ved uenighet om hvilket selskap som skal være det overtakende, Zimmer (2009)

Trekantfusjoner: Aksjeloven § 13-2.2: gir regler om en undergruppe, trekantfusjoner. Kravet er at det må være et konsern, samt at det kreves mer en 90 % eie i overtakende selskap. Betaling til aksjonærene i overdragende selskap er aksjer i morselskapet i det overtakende selskap. Gjems-Onstad (2008) s, 840 (figur 3.2.b)

Fusjon uten vederlagsaksjer mellom konsernselskaper:

- Aksjeloven § 13-23: Sammenslåing av selskap med samme eier, (figur 3.2.c)
- Aksjeloven § 13-24: Sammenslåing av morselskap og heleid datterselskap, (figur 3.2.d)

Ved fusjon tømmes og oppløses alltid det overdragende selskap, Onstad (2008) s, 858.

Fisjon er deling av selskap i to eller flere selskaper, og kan i utgangspunktet gjennomføres på to forskjellige måter:

Overdragende selskap består etter fisjonen: Aksjeloven § 14-2.1: Fisjon ved kapitalnedsettelse ("splitt-off") eller ved belastning av overkursfond eller fri egenkapital ("spinn off"): Selskapet overdrar *en del av* sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til ett eller flere andre nystiftede selskap, overtakende selskap. (figur 3.2.e)

Overdragende selskap oppløses etter fisjonen: Aksjeloven § 14-2.2 Fisjon ved likvidasjon ("split-up"). Selskapet overdrar *alle* sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til to eller flere nytiftede selskap. Fisjon der overdragende selskap oppløses er ikke så vanlig fordi det oftest er lønnsomt å beholde overdragende selskap, Onstad, s.858 (figur 3.2.f)

Betaling i begge tilfeller er at aksjonærene får aksjer i det overdragende og/eller det/de overtakende selskap. Betaling inntil 20 % av samlede vederlag kan gis i kontanter.

Kombinasjoner av fusjon og fisjon:

Fisjonsfusjon: Aksjeloven § 14-2.1. og 2.ledd: Fisjonsfusjon er fisjon til eksisterende selskap. Overføring av deler av et aksjeselskaps "innmat" til et nytt eksisterende selskap Overdragende selskap består etter fisjonen (figur 3.2.g).

Trekantfisjon: Aksjeloven § 14-2.3: Trekantfisjon er fisjon med overdragelse til eksisterende selskap og med utstedelse av vederlagsaksjer fra det overtakende selskaps morselskap. (figur 3.2.h).

Ved å kjenne til mulighetene med de ulike foretaksformene kombinert med omdanning, kan en organisere seg inn i en struktur som er gunstig både skattemessig og driftsmessig.

3.3 Gunstige selskapsstrukturer

Gjennom ulike måter å organisere bedriftens aktivitet på, vil en trolig kunne få ulike resultater med tanke på midler en kan reinvestere i bedriftens aktiviteter. Dette kan gjøres ved å omdanne virksomhet, fusjon, fisjon og konsernetablering. Eierstrukturen er da organisert i ett nettverk som omfatter total aktivitet.

Aksjeloven definerer konsern i § 1-3 der morselskap sammen med et datterselskap/ datterselskaper utgjør et konsern. Skatteloven definerer skattekonsern i § 10-4 ved at morselskapet å eie mer enn 90 % i et eller flere datterselskaper. Vilåret for rett til å yte og motta konsernbidrag er da oppfylt. Eiendeler kan også selges mellom selskapene uten gevinst beskatning, gitt kontinuitetsmetoden.

Målet til all virksomhet er å ha full utnyttelse av ressurser gjennom effektiv drift, og skape størst mulig overskudd. Skattereglene skal heller ikke forhindre endringer som er samfunnsøkonomiske ønskelige. Som ved annen lovgivning ligger det en hensikt bak ut fra samfunnsmessige behov også i skatteretten. Tanken er at skatte og avgiftsregler skal være enkle og oversiktlige, og motivere skattyter til å benytte ressursene til produktive formål i stedet for skatteplanlegging, Berg-Rolness (2009) s. 17. Oppretting av holdingselskap er et eksempel på at regelverket fungerer i praksis. Holdingselskapet som blir gjennomgått i neste delkapittel har en oversiktlig struktur og er skattemessig gunstig.

3.3.1 Holdingselskaper – fritaksmetoden i praksis

Fritaksmetoden er gjennomgått i kapittel 4.4 i oppgaven. Den enkleste tilpasning til fritaksmetoden ifølge Gjems-Onstad (2008) er å legge aksjer inn i et holdigselskap (investeringsselskap). Dette medfører at holdingselskapers aksjeinntekt skattlegges med sats på 28 % skatt av 3 % av inntekten=0,84 %, inntil utbytte en gang senere eventuelt tas ut og skattlegges hos privat aksjonær. (figur 3.3.1.a og figur 3.3.1.b)

Gjennom konsernmodellen kan en organisere aktiviteten gjennom aksjeselskaper i et ryddig nettverk med et holdingselskap (morselskap) på toppen. Formålet med holdingselskapet er kun å være eier av de ulike driftselskapene (datterselskapene). Driftsselskapene blir skattlagt med vanlig 28 % skatt på alminnelig inntekt. Holdingstrukturen vil være skattemessig gunstig ved latent gevinst ved salg av eiendeler. Holdingselskapet har mulighet for salg av *aksjer (selskap)* i datterselskaper med 0,84 % skatt (før 2008 var det 0%), i motsetning til salg av *eiendeler ("innmat")* i datterselskapet som blir skattlagt med 28 %. En annen fordel er at overskuddene etter skatt fra de ulike selskapene føres tilbake der behovet er størst i konsernet, gjennom holdingselskapet som sitter på toppen og administrerer aktiviteten.

Aksjer kan ikke avskrives og kjøper får dermed ikke økt avskrivningsgrunnlag. Ved salg av aksjer får selgeren derfor ofte noe lavere pris for eiendommen eller virksomheten i motsetning til salg av "innmat" fordi kjøper ikke får endret sitt skattemessige avskrivningsgrunnlag. Kostpris er utgangspunkt for skattemessige avskrivninger. Ved salg av "innmat" vil den kunne økes hos kjøper som medfører gevinst skatt hos selger. Det oppnår vanligvis enighet om pris gjennom forhandlinger.

For å få personlig eide aksjer inn i fritaksmetoden og holdingmodell må en følge reglene om omdanning av personlig foretak, Gjems-Onstad (2008) s. 844. Når virksomheten er organisert i aksjeselskap kan en gjennomføre fisjoner ved å legge "innmat" i egne selskaper. Derfra kan en bruke "drop-down" som verktøy for å lage en holdingselskapsstruktur, og komme inn under fritaksmetoden. (figur 3.3.1.c)

"Drop down" er en nyere selskapsrettslig praksis med en fisjon etterfulgt av en trekantfusjon. Denne fremgangsmåten brukes dersom en ikke ønsker å selge eiendeler ("innmat") fra et aksjeselskap, men i stedet selge aksjer (selskap) etter fritaksmetoden, Gjems-Onstad (2008) s. 844. Selskapet unngår dermed skatt på gevinst ved salg av driftsmiddel. Rekkefølgen i fremgangsmåten er først å utfisjonere de aktuelle eiendelene til nystiftet selskap (ekte fisjon) fra morselskap, deretter fusjonere det utfisjonerte selskapet med nystiftet eller eksisterende datterselskap hos morselskapet (trekantfusjon).

Et eksempel kan være et eiendomsselskap som eier mange eiendommer som vil utløse gevinst ved salg. Hver enkelt eiendom kan utfisjoneres i egne aksjeselskaper, og deretter fusjoneres inn i bestående eller nystiftet datterselskap gjennom en konsernfusjon. En selger dermed ikke driftsmidler ("innmat") direkte, men aksjer i et selskap som eier driftsmidlene. "Innmat" betyr eiendeler i balansen. Dette viser en teknikk for å unngå gevinst ved salg eiendom fordi en heller selger aksjer. Det sentrale her er at betaling skjer med vederlagsaksjer i mor, ellers blir en personlig aksjonær i datter.

"Drop-down" er en lovlig selskapsrettslig fremgangsmåte. En skal imidlertid alltid huske på at det kan være fare for gjennomskjæring dersom transaksjonene kun er skattemessig motivert, Onstad (2008). Spørsmål om gjennomskjæring oppstår generelt ved fisjoner som har plan for å selge aksjer fremfor "innmat."

3.3.2 Myndighetenes gjennomskjæringsadgang

Myndighetenes spesielle avskjæringsregel står i skatteloven § 14-90. Denne gjelder for aksjeselskaper som har tilegnet seg gunstige skatteposisjoner. Den sier at dersom det er sannsynlig at utnyttelse av skatteposisjonen er det overveiende motiv for fusjonen eller fisjonen, skal skattefordelen falle bort og skatteforpliktelsen inntektsføres. Fusjon eller fisjon kan da gjennomføres med skattemessig kontinuitet for alle poster *unntatt* de særskilte skattemessige posisjoner. Skattyteren må kunne vise til at fusjonen eller fisjonen har bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk gevinst, ikke bare skattemessig fordeler. Omdannelsen må ha forankring i virksomhetens drift og utvikling.

I forarbeidene til skatteloven står det at sannsynlighetsvurderingen må gjøres ut fra en objektiv synsvinkel, Ot.prp. nr. 1 2004-05 s.82. Dette er måten myndighetene gjennom lovverket kan forhindre at det ikke spekuleres fritt frem i skatteposisjoner. Dette stemmer overens med Høyesterett sin praksis for vurdering av grunnvilkår for omdanning, Rt. 1961 s.1195, *Kollbjørg-dommen* og Rt. 1963 s.478, *Siraco-dommen*, Zimmer (2009) s. 75.

Det er også en ulovfestet omgåelsesnorm, Zimmer (2009) s. 63. Denne normen er ikke lovregulert, men den ulovfestede regelen har selvstendig vekt. Rettsgrunnlaget til normen er grunnlagt ut fra høyesterettspraksis og juridisk teori. Høyesterett har gjennom de senere års dommer satt grenser for den ulovfeste gjennomskjæringsreglen. Grunnvilkåret, hovedformålet med transaksjonen, må være å spare skatt. I tillegg til dette nødvendige grunnvilkåret krevet det at ut fra en totalvurdering strider mot skattereglenes formål, Zimmer (2009) s. 65. Oppkonstruerte transaksjoner som kunne vært gjort enklere, kan lett bli oppfattet som om hovedhensikten er å spare skatt. Forretningsmessige effekter hindrer gjennomskjæring.

Sentralt her er Rt. 2007 s. 1822, *Hex-dommen*. I BFU 16/08 var det spørsmål om ulovfesta gjennomskjæring kunne brukes på transaksjonsrekken som medførte at eiendomsselskapene kom inn under fritaksmetoden. Skattedirektoratet la blant annet her vekt på: *Hex-dommen*, hele transaksjonsrekken som medførte forretningsmessige effekter og at det var ikke tenkt å selge aksjer i eiendomsselskapet. BFU sier videre at primært virker det som om transaksjonsrekken er skattemessig motivert. Spørsmålet blir da om det er i strid med skatteregelens formål, illojal tilpasning til fritaksmetoden. Her la skattedirektoratet vekt på blant annet en samlet bedriftsstruktur, aktørene har ingen plikt til å organisere seg slik at de

må betale mer skatt enn nødvendig, aksjeeierne er uendret og det var ingen konkrete planer om salg av aksjer til eksterne aktører. Skattedirektoratet konkluderte med at denne fremgangsmåten ikke var illojal mot fritaksmetoden, og gir dermed ikke grunnlag for ulovfestet gjennomskjæring.

Forretningsmessige grunner til transaksjonen trenger ikke være like viktige som den skattemessige siden, men har egenverdi over et visst minimum. Praksis har vært at jo mer forretningsmotivert transaksjonen er, mindre sannsynlig er det for at myndighetene bruker sin gjennomskjæringsdang. Dersom transaksjonen alene er illojal mot fritaksmetoden, er det grunnlag for gjennomskjæring med grunnlag i omgåelse av regelverk. Det er med andre ord fullt mulig å gjøre en disposisjon med store skattebesparelser når andre forretningsmessige formål har vært viktigere.

Aksjeselskapet er ofte brukt til skatteplanlegging fordi de er egne skattesubjekter som kan opprettes, omorganiseres og oppløses ved behov. Sentralt er da om omgåelsesnormen blir iverksatt ved gjennomskjæring av selskapsform. Dette er mest aktuelt for selskaper som er eid av en eller få aksjonærer, Zimmer (2009) s. 71. Zimmer sier videre selskapsformen i praksis aksepteres, og at det sjelden foretar gjennomskjæring av selskapsformen.

En ulovfestet gjennomskjæringsbestemmelse står i skatteloven § 13-1 og gjelder interessefellesskap med annen person, selskap eller innretning. Denne regelen grenser mot og overlapper delvis den ulovfestede omgåelsesstandard, Gjems-Onstad (2008) s.1066.

3.4 Oppsummering kapittel 3, "Skattefri omdanning ved skattemessig kontinuitet"

Gjennom dette kapitlet er skattefri omdanning og gunstige selskapsstrukturer gjennomgått med figurer som illustrerer fremgangsmåte ved ulike transaksjoner. Lovverket stiller ulike krav avhengig av foretaksform for å gjennomføre skattefri omdanning med grunnlag i skattemessig kontinuitet. For å unngå gjennomskjæring må omdanningen ha forretningsmessige effekter, og ikke bare være skattemotivert.

Neste kapittel handler om de ulike skattemodellene til de ulike foretaksformene. Dette er grunnleggende for å kunne gjøre best mulig valg av selskapsform til sin virksomhet.

4. Skattemessige vurderinger ved valg av foretaksform

Skjermingsmetoden som ble innført i 2006 innebærer at alle foretaksformer skattlegges ut fra samme grunnprinsipp. Den kapitalen som er investert i virksomheten skjermes mot ekstraskatt. (Skjermingsmetoden ble gjennomgått i kapittel 2.1.2 i oppgaven.)

Alminnelig inntekt i alle skattemodellene blir beregnet på vanlig måte ut fra skatteloven kapittel 5 om inntekter, og kapittel 6 om kostnader. Alminnelig inntekt skattlegges med 28 % skatt, skattevedtaket § 3-2 gir lovhjemmel for fellesskatt til staten, og § 3-8 for kommune skatt. Forskjellen i skattlegging ligger i beregning av personinntekt, utdeling og utbytte.

Den mest sentrale vurdering med tanke på å velge hvilken selskapsform en skal organisere sin aktivitet i, er virksomhetsbegrepet. Dersom aktiviteten kommer inn under virksomhetsbegrepet kan en velge å være næringsdrivende i enten ENK, DLS eller AS med ulike modeller for skattlegging av inntekt. (Virksomhetsbegrepet er drøftet i kapittel 2.)

4.1 Foretaksmodellen for enkeltpersonforetak

Foretaksnavneloven § 2-2 sier at et enkeltpersonforetak skal inneholde innehaverens etternavn. Enkeltpersonforetak er ikke eget skattesubjekt og personinntekt skal beregnes, skatteloven § 12-10. Enkeltpersonforetak har ikke registreringsplikt, men registreringsrett i Foretaksregisteret, foretaksregisterloven § 2-1 og § 2-2.

Fordi enkeltpersonforetak ikke er eget skattesubjekt, skal inntekten tilordnes eier.

Uttaksbegrepet blir vanskelig å skille i et enkeltpersonforetak der eier deler pengekasse med virksomheten. Løsningen blir å beregne personinntekt for eier av enkeltpersonforetak for å få skattlagt eierens avkastning/ utbytte. Det er denne beregningen av personinntekt som kalles *foretaksmodellen*. Personinntekten er egentlig alminnelig inntekt i virksomheten som er bearbeidet med blant annet skjerming. Enkeltpersonforetak skattlegges fortløpende hvert år for avkastningen av kapitalen.

Vilkår for foretaksmodellen er for det første at det *skal* beregnes personinntekt for eier av enkeltpersonforetak. Det andre vilkår er at foretaket må drive *virksomhet*, skatteloven § 12-10.

For å kunne bruke foretaksmodellen må det avgjøres om det drives virksomhet eller ikke ut fra skattelovens krav. (Dette er drøftet i kapittel 2 i oppgaven.)

Rettsreglene om personinntekt står i Skatteloven kapittel 12. Personinntekt blir definert i § 12-1 som grunnlag for beregning av toppskatt til staten og trygdeavgift til folketrygden. Trygdeavgiften gir rettigheter i folketrygden. F. eks. sykepenger og pensjonsrettigheter. § 12-2 sier hva personinntekt omfatter, for eksempel beregnet personinntekt for eier i enkeltpersonforetak. Reglene om beregning av personinntekt i skatteloven § 12-10 til § 12-14 setter vilkår og fremgangsmåte for personinntekten. Stortingets årlige skattevedtak bestemmer satsene for toppskatt og vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden, satsen for trygdeavgift.

Forklaring til *tabell 4.1 "Foretaksmodellen"*:

Beregning av personinntekt:

Alminnelig inntekt før fremførbart underskudd i enkeltpersonforetaket er utgangspunkt for beregning av personinntekt, skatteloven § 12-11. Dette medfører at det er viktig å ha korrekt fradragsføring og inntektsføring gjennom føring av finansregnskapet. Kunnskap om forskjell på regnskapmessig og skattemessig resultat er en forutsetning for å få rett skattegrunnlag. De kostnadene som er trukket fra ved beregning av alminnelig inntekt, og ikke skal gå til fradrag i personinntekt må legges til. Og motsatt ved inntekter som er medtatt i alminnelig inntekt, skal trekkes ut ved personinntekt.

Kapitalkostnader og kapitaltap: Typiske poster her er renteutgifter og tap ved salg av aksjer. Reglene forstås slik at det er kun gjeldsrenter fra virksomhet som skal regnes med (komme til fradrag) i personinntekt. Private gjeldsrenter, typisk private forbrukslån, skal ikke redusere personinntekten, Berg-Rolness (2009), s. 369. For at ikke private renteutgifter skal redusere personinntekten skal de legges til i korrigeringen. Gjeldsrenter i virksomheten har fradragsrett både i alminnelig inntekt og i personinntekt derfor ingen korreksjon av disse.

Forskjellsbehandlingen mellom private og virksomhetsgjeldsrenter har sammenheng med skjermingsgrunnlaget. Reglene sier at gjeldsrenter i virksomhet har en fradragsverdi på inntil 51 % (høyeste skattesats for fysiske personers virksomhetsinntekt), mens gjeldsrenter ellers både utenfor virksomhet og i selskaper har en fradragsverdi på 28 %.

Dette er bevisst og tiltenkt brudd på prinsippet om at gjeldsrenter burde ha samme fradragsverdi, Berg-Rolness (2009). En eier av et enkeltpersonforetak har stor risiko i forhold

til gjeldsansvar, sammenlignet med aksjeselskaper. Ansvarlig selskaper har også risiko men kan diskutere deltakerne imellom om en planlagt investering. Fordelen som gjeldsfradraget gir ved høy virksomhetsinntekt er motiverende for videre satsing og utvikling.

Kapitalinntekter og kapitalgevinst: Reglene skiller mellom avkastning av finansgjenstander og avkastning av materiell/ immaterielle driftsmidler og varer. Avkastning og gevinst på finansgjenstander skal ikke inngå i personinntekt, og trekkes derfor fra. Denne avkastningen skattlegges med kun 28 %, alminnelig inntekt. For avkastning av aksjer, aksjegevinst, blir skjermingsreglene fulgt. Avkastning og gevinst på materiell og immaterielle gjenstander (driftsmidler) knyttet til virksomheten, typisk fast eiendom og immaterielle driftsmidler, knyttet til virksomheten inngår i personinntekten. Inntekt av omsetning av varer og tjenester inngår også i personinntekt, Berg-Rolness (2009). S 371

Skjerming: Skjermingsgrunnlaget omfatter betydelige og varige driftsmidler. Det er krav om at gjenstandene som inngår i skjermingsgrunnlaget må ha "virket i virksomheten" for å skille virksomhetsformue og eiers private formue, skatteloven § 12-12.2.a. Som oftest samsvarer dette med fradragsrett for kostnader. En viktig regel er at eiendeler som brukes til velferdstiltak i foretaket, skal holdes utenfor, typisk bedriftshytte. Skjermingsgrunnlaget skal reduseres med verdien av leverandørgjeld og forskudd kunder, samt gjeld til finansinstitusjoner og gjeld til mengdegjeldsbrev. Verdien på gjenstandene som inngår i skjermingsgrunnlaget skal som hovedregel være skattemessige gjennomsnittsverdier, IB + UB:2. For ikke avskrivbare eiendeler skal en bruke det høyeste av kostpris og ligningsverdi. Skjermingsrenten bestemmes av Stortinget for det aktuelle år. Forarbeidene til loven sier at skjermingsrenten skal være så samme nivå som renten på en risikofri investering.

Lønnsfradrag et skal være 15 % av virksomhetens lønnsutgifter (trekkpliktig lønn, arbeidsgiveravgift, andre trygdeutgifter). Max lønnsfradrag: Lønnsfradraget kan ikke redusere beregnet personinntekt til under 6 G.

Negativ personinntekt kan fremføres til fradrag i personinntekt fra samme virksomhet et senere år. Dersom alminnelig inntekt er negativ forplanter verdiene seg og medfører negativ personinntekt. Det kan også skje når alminnelig inntekt er positiv, men korreksjonene og da særlig skjermingsfradraget er større. Dette kan for eksempel forklares med at aksjeinntekter utgjør en stor del av alminnelig inntekt.

Skattemessig konsekvens ved valg av enkeltpersonforetak som foretaksform og skattlegging gjennom foretaksmodellen:

-Marginal skattesats på virksomhetsinntekt: 28 % skatt på alminnelig inntekt + 12 % toppskatt + 11 % trygdeavgift = 51 %.

4.2 Deltagermodellen for deltakerlignet selskaper

Foretaksnavneloven setter krav til at navnet på virksomheten skal inneholde ANS eller DA slik at det tydelig viser ansvarsfordelingen ovenfor omverdenen. Skatteloven § 2-2.2.a. slår fast at ansvarlig selskap ikke er eget skattesubjekt.

Skatteloven § 2-2.3 sier at deltakerne i ansvarlig selskap skal lignedes hver for seg for sin andel av alminnelig inntekt i selskapet, jfr. skatteloven § 10-41. Utdelinger fra selskapet til deltaker blir skattlagt som tillegg i alminnelig inntekt, jfr. skatteloven § 10-42. Dette gjelder uansett hvor mange og hvem som er deltakere. Dette kalles deltakerligning og skattemodellen som brukes er *deltagermodellen*. For deltakerlignet selskaper blir det gitt fradrag for skjerming ved *utdeling* gjennom deltakermodellen

Vilkår for å kunne bruke deltakermodellen ved skattlegging av næringsinntekt er det krav om at det faktisk eksisterer et selskap. Selskapsloven § 1-1 krever også økonomisk virksomhet som er likestilt med virksomhetsbegrepet i skatteloven, Berg-Rolness (2009) s 155.

Deltakerne regnes hver for seg som næringsdrivende, Berg-Rolness s. 154. Det kreves ikke at selskapet er registrert. Det betyr at det har ikke betydning for verken virksomhetsbegrepet eller selskapet eksistens om det er registrert i foretaksregisteret.

Selskapsloven § 1-1.1.ledd forklarer lovens virkeområde som gjelder når en økonomisk virksomhet drives for to eller flere deltakeres felles regning og risiko. Selskapsloven § 1-2.b definerer ansvarlige selskap som delt eller udelt ansvar, ut fra de samlede forpliktelser til selskapet. Ansvarlige selskaper har solidarisk ansvar for selskapsgjeld. Delt ansvar har begrenset ansvar for selskapsgjeld ut fra eierandel. Selskapsloven § sier videre i § 2-2 at både enkeltpersoner og juridiske personer kan være deltakere i ansvarlige selskap.

Skatteloven gir i § 10-42 et skille mellom personlige deltakere (fysiske personer) og selskapsdeltakere (juridiske personer) ved utdeling fra selskapet:

- Personlige deltakere skal ifølge § 10-42 beregne tillegg i alminnelig inntekt ved utdeling fra selskapet (deltakerligning).
- Aksjeselskap (juridiske personer) skal kun skattlegges for alminnelig inntekt ifølge skatteloven § 10-41, og skal ikke beregne tillegg i alminnelig inntekt. Skattlegging av utdelingen skjer gjennom aksjonærmodellen eller fritaksmetoden når aksjeselskapet deler ut utbytte til sine aksjonærer. Fremtidig utbytte avhenger av hvordan aksjeselskapet som deltaker forvalter utdelinger fra ansvarlig selskap.

Selskapsloven § 2-26.4 definerer utdeling om enhver utdeling som kommer en deltaker til gode. Dette samsvarer med skatteloven § 10-42.2 som forklarer utdeling med enhver vederlagsfri utdeling.

Lovhjemmel for utbetaling av arbeidsgodtgjørelse står i selskapsloven § 2-26.1 der deltakere har krav på å få utbetalt særskilt godtgjørelse for arbeid. § 2-25 definerer arbeidsgodtgjørelse som en driftskostnad. Skatteloven § 12-2.f slår fast at arbeidsgodtgjørelsen skal inngå i personinntekt. I vedtaket for fastsetting av trygdeavgifter § 2.c står det at næringsinntekt skal ha 11 % sats. Det er i Lignings ABC gjennom ligningspraksis gjort unntak for arbeidsgodtgjørelse fra deltakerlignet selskap som driver i primærnæringene eller barnepass om at trygdeavgift skal ha mellomomsats 7,8 %. Beløpet trenger ikke være utbetalt i løpet av året for å være personinntekt det året. Faktisk arbeidsinnsats er vilkår for arbeidsgodtgjørelse og dermed beregning av personinntekt, Lignings ABC.

Reglene for skattlegging av deltakere i ansvarlig selskaper står i skatteloven § 10-40 til § 10-48. Bruksområdet for skattlegging av deltaker i ansvarlige selskaper står i § 10-40 der ansvarlige selskaper står oppført.

Forklaring til tabell 4.2 "Deltakermodellen":

Arbeidsgodtgjørelse til deltaker er driftskostnad for selskapet, og skal for deltakeren skattemessig behandles som en fordeling av overskudd i selskapet, og ikke som lønn. Slik godtgjørelse tildeles selv om selskapet har underskudd før tilordning av arbeidsgodtgjørelse,

Lignings ABC s. 282. Arbeidsgodtgjørelse er personinntekt for deltaker med høy trygdeavgift og toppskatt. Arbeidsgodtgjørelse skattlegges dermed som både alminnelig inntekt med 28 % skatt og personinntekt med $11 \% + 12 \% = 23 \%$. Det blir forskjell i skattesats på arbeidsgodtgjørelse og utdeling fra deltakerlignet selskap. Ekstraskatt på utdelinger fra deltakerlignet selskap er 28 % skatt. Mangel på nøytralitet her er trolig en grunn til det er mest lønnsomt å utbetale arbeidsgodtgjørelse i forhold til utdelinger. Ekstra skattefordel blir det med arbeidsgodtgjørelse når en holder seg under grensen for maksimal toppskatt.

Utdeling fra selskapet må avgrenses mot tilbakebetaling av kapitalinnskudd og arbeidsgodtgjørelse. Selskapsloven § 2-26.4 definerer utdeling som enhver utdeling som kommer en deltaker til gode. Dette samsvarer med skatteloven § 10-42.2 som forklarer utdeling med enhver vederlagsfri utdeling. Tilbakebetaling av innbetalt kapital er ikke utdeling, og medfører ingen skattepliktig overføring til deltakeren, Fallan (2009) s. 396.

Tillegget til alminnelig inntekt er beregnet ut fra utdelingen, redusert med skatten for overskuddsandelen til deltakeren (§ 10-41) og skjermingsfradraget. Skjermingsgrunnlaget er inngangsverdien (kostpris + kjøpskostnader), kapitalinnskudd i selskapet og ubenyttet skjermingsfradrag. Skjermingsrenten fastsettes i forskrift. Skjermingsgrunnlaget multiplisert med skjermingsrenten gir skjermingsfradraget.

Skattemessig konsekvens ved valg av deltakerlignet selskap (ANS/ DA) som foretaksform og skattlegging gjennom deltakermodellen:

-Selskapet blir skattlagt for alminnelig inntekt med 28 % skatt

-Deltakerne blir skattlagt for utdeling med 28 % skatt

(alternativt: arbeidsgodtgjørelse med $11 \% + 12 \% = 23 \%$ skatt)

-Totalt gir dette en samlet skattlegging av inntekt og utdeling gjennom deltakermodellen på $28 \% + (28 \% \text{ av } 0,72 = 20,16) = 48,16$.

4.3 Aksjonærmodellen for aksjeselskap med personlige eiere

Aksjeloven definerer aksjeselskap i § 1-2.2 som sier at aksjeselskap er et selskap der ingen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Rettsreglene om aksjeselskapers skatteplikt finner vi i skatteloven § 2-2 der selskap hjemmehørende i riket har skatteplikt.

Skatteloven slår fast i punkt a) at aksjeselskapet er eget skattesubjekt. Det er ingen forskjell i skatteplikt ut fra antall eiere, en person aksjeselskap skal skattlegges som et selvstendig skattesubjekt, Zimmer (2009) s. 105. Reglene om skattlegging av aksjeselskap finner vi i skatteloven § 10-1 til § 10-6. Med grunnlag i skatteloven § 6-1 som setter krav for fradragføring av kostnader i skattepliktig inntekt (virksomhetsinntekt), gjelder virksomhetskravet også for aksjeselskaper.

Selskapslikning brukes til aksjeselskaper fordi de er selvstendig skattesubjekter. Dette innebærer at selskapet skattlegges for sin alminnelige inntekt. Aksjeeierne (deltakerne) blir skattlagt gjennom *aksjonærmodellen* for utbytte og gevinst. I aksjonærmodellen blir det gitt fradrag for skjerming ved utbetaling av utbytte/gevinst. Den som eier aksjen 31.12 har rett til skjerming dette året, uavhengig av eiertid i året. Skjermingen skal beregnes for hver aksje.

Vilkåret for å bruke aksjonærmodellen, skjerming av utbytte, er at utbytte er lovlig utdelt fra selskapet ifølge aksjeloven. Aksjeutbytte er finansinntekt (kapitalinntekt) som inngår i kapitalregelen i skatteloven § 5-1.1.ledd og § 5-20. Reglene om skattlegging av utbytte står i skatteloven § 10-10 til § 10-13, Jfr. § 5-20 og § 5-30. Skatteplikt på utbytte står i § 10-11.1 og § 10-11.2 definerer utbytte som enhver utdeling som medfører en vederlagsfri overføring av verdier fra selskap til aksjonær. Utbytte inkluderer de årlige utdelingene som vedtas på generalforsamlingen, og de mer skjulte utbytte som for eksempel salgssavtaler eller avtaler om bruksrett, Zimmer (2009) s. 297. Skatteloven setter krav at utbytte skal utbetales til aksjonær eller dens ektefelle eller nærmeste familie.

Aksjegevinster er skattepliktig og tap fradragberettiget som hovedregel, skatteloven § 5-1.2.ledd og § 6-2 1.ledd samt § 10-31. Reglene som skattlegging av gevinst av aksjer står i skatteloven § 10-30 til § 10-37.

Underskudd kan ikke fradras i annen inntekt hos eierne (aksjeeierne), men må eventuelt fradras i selskapsinntekt et senere år. Reglene som fremføring av underskudd sikrer at dette kan gjøres. (Se nærmere kapittel 4.6.6 i oppgaven om underskudd.)

Forklaring til *tabell 4.3 "Aksjonærmodellen"*:

Skjermingsgrunnlaget er kostpris for aksjene inklusiv kjøpskostnader, total kostnad for investeringen blir inngangsverdien til aksjen. Skjermingsgrunnlaget multiplisert med

skjermingsrente er skjermingsfradraget. Dersom det oppstår ubenyttet skjermingsfradrag kan dette overføres til neste år. Skjermingsfradraget kan ikke medføre tap.

Ved gevinst/ tap beregning settes salgsverdi minus salgskostnader til aksjens utgangsverdi. Utgangsverdien redusert med inngangsverdi (totale kostnaden ved investeringen) gir gevinst eller tap. Gevinst kan da fratrekkes ubenyttet skjermingsfradrag, og en sitter igjen med skattepliktig gevinst. Tap fradragsføres på vanlig måte i alminnelig inntekt. Det er viktig å være oppmerksom på at ubenyttet skjermingsfradrag ikke kan medføre fradragsberettigede tap, skatteloven § 10-31.1. Dette kan være tilfelle der en har et stort ubenyttet skjermingsfradrag og liten gevinst.

Skattemessig konsekvens ved valg av aksjeselskap som foretaksform og skattlegging gjennom aksjonærmodellen:

-Selskapet blir skattlagt for alminnelig inntekt med 28 % skatt

-Aksjonærene blir skattlagt for utbytte/ gevinst (kapitalinntekt) med 28 % skatt

-Totalt gir dette en samlet skattlegging av inntekt og utbytte gjennom aksjonærmodellen på $28 \% + (28 \% \text{ av } 0,72 = 20,16) = 48,16$.

4.4 Fritaksmetoden for aksjeselskap med selskap som eier

Fritaksmetoden ble innført i 2004, og omhandler regler for skattlegging av selskapsaksjonærer, dvs. når et aksjeselskap eier et annet aksjeselskap.

Vilkårene for å bruke fritaksmetoden står i skatteloven § 2-38 som gir reglene om hvem som skal bruke fritaksmetoden. Fritaksmetoden er ikke en skattemodell med utgangspunkt i skjermingsmetoden, men en selvstendig fritaksmetode som gav selskapsaksjonær 0 % skatt fra 2004 til 2008. Fra 2008 ble det i skatteloven § 2-38.6 lovfestet at 3 % av tidligere skattefri inntekt skulle skattlegges med 28 % skatt = 0,84 % skatt på utbytte/gevinst til selskapsaksjonær. For å kunne bruke fritaksmetoden er det et krav at utbytte er lovlig utdelt akkurat slik som for aksjonærmodellen.

Skattereglene i *fritaksmetoden* går ut på at alminnelig inntekt (overskuddet) skattlegges i det selskapet som har opptjent det med 28 % skatt. Utbytte (ut over skjerming) skattlegges hos

den fysiske aksjeeier i holdingselskapet (aksjonærmodellen) med 28 % av 72 % = 20,16 %.
Mellomliggende selskaper skattlegges gjennom fritaksmetoden med 0,84 % skatt.

Formålet med fritaksmetoden er å hindre kjedeskattlegging av selskapsoverskudd, samt tilpasse seg EØS regleverk med de fire friheter, Berg-Rolness (2009) s. 145.

Skattemessig konsekvens ved valg av aksjeselskap som selskapsform og skattlegging gjennom fritaksmetoden:

-Selskapet blir skattlagt for alminnelig inntekt med 28 % skatt

-Selskapsaksjonærene (holdingselskapet) blir skattlagt for utbytte/ gevinst (kapitalinntekt) med 0,84 % skatt

-Totalt gir dette en samlet skattlegging av inntekt og utbytte gjennom fritaksmetoden på 28 % + (0,84 % av 0,72=0,6) = 28,6 %.

Hittil har skattemodellene kun blitt generelt gjennomgått med lovhenvvisninger. I neste kapittel tas det utgangspunkt i ulike overskudd gitt forutsetninger i de ulike skattemodellene og beregner skatten.

4.5 Utgangspunkt i ulike overskudd gitt forutsetninger

For å gjøre det lettere å forstå hvordan de ulike skattemodellene virker i praksis, er det tatt utgangspunkt i ulike overskudd ved skatteberegningen. Da vil en lettere se om det er forskjell i skattlegging av næringsinntekt (vedlegg nr.4.5.a til d).

Det er 3 alternative overskudd som har gått gjennom de ulike skattemodellene:

- kr. 400 000
- kr. 900 000
- kr. 1 500 000

Opplysninger som er lagt til grunn ved utregningene på *alle* modeller:

- I regneeksemplene brukes satsene for 2011, og det tas ikke hensyn til skjerming. Det tas hensyn til minstefradag, personfradrag og arbeidsgiveravgift
- personfradrag i skatteklasse 1 er i oppgaven kr. 43 600
- minstefradrag i lønnsinntekt er i oppgaven kr. 75 150, (max sats for for 2011)

- toppskatt i oppgaven 9 % (kr. 471 200 til kr. 765 800) og 12 % (over kr.765 800)
- trygdeavgift i oppgaven er 9 % på lønnsinntekt og 11 % på næringsinntekt
- arbeidsgiveravgift sats i utregningene er 14,1 %

Regneeksemplene viser utregninger for:

Enkeltpersonforetaket:

- Personinntekt er lik alminnelig inntekt fordi en ser bort fra skjerming

Deltakermodellen:

- Skatt dersom hele overskuddet er utbetalt som utdeling
- Skatt dersom hele overskuddet er tatt ut som arbeidsgodtgjørelse
- Skatt dersom overskuddet fordeles på arbeidsgodtgjørelse inntil innslagspunktet for toppskatt og resten i utdeling

Deltakerne kan velge å ta ut mer arbeidsgodtgjørelse som blir skattlagt mildere i forhold til utdeling. Dersom det er viktig med trygderettigheter kan en la selskapet gå i null, og deltakerne fordele overskuddet som arbeidsgodtgjørelse. Dette er vurderinger som må gjøres av deltakerne hvert år avhengig av overskudd, eller fastlagt gjennom fordelingsnøkler i selskapsavtalen.

Aksjonærmodellen:

- skatt dersom hele overskuddet utbetales som utbytte
- skatt dersom hele overskuddet utbetales som lønn
- skatt dersom overskuddet fordeles mellom lønn inntil innslagspunkt for toppskatt og resten i utbytte.

Dersom overskuddet er stort nok vil det være en skattemessig fordel å ta ut lønn opp til toppskatt med innslagspunkt kr. 471 200, og dele resten ut som utbytte.

Utrekningene viser at det er skattemessig fordel å ta hele overskuddet ut som lønn opp til trinn 2 i toppskatten, kr.765 800.

Gitt disse forutsetninger viser utregningene i *vedlegg 4.5.a til d.* de alternative overskudd sin skattemessig gunstigst ut. Grunnen er at eier av aksjeselskapets kan være ansatt i eget AS og ta ut lønn opp til innslagspunktet for toppskatt, og resten i utbytte. Både enkeltpersonforetak, deltakerlignet selskap og aksjeselskap kan ha ansatte i sin virksomhet. Av lønnsutgifter skal det beregnes arbeidsgiveravgift som kommer til fradrag i driftskostnadene. For enkeltpersonforetak kommer lønnsfradraget ved beregning av personinntekt til fradrag med 15 % av lønn

+ arbeidsgiveravgift. Det kan være gunstig med enkeltpersonforetak dersom det har høye lønnsutgifter til ansatte. På grunn av arbeidsgiveravgiften får deltakerlignet selskap redusert overskuddet og tilsvarende for aksjeselskap. Arbeidsgiveravgiften medfører dermed redusert utbyttegrunnlag (overskuddet).

Hovedårsaken i ulik skattlegging er progressiv toppskatt. I aksjeselskapet kan ansatt eier fordele utbytte på lønn og utbytte slik at en utnytter fribeløpet for toppskatt maksimalt. Deltakerlignet selskap blir enten skattlagt likt enkeltpersonforetak når alt tas ut i arbeidsgodtgjørelse, og skattlagt likt aksjeselskapet når alt tas ut som utdeling. Enkeltpersonforetak blir skattlagt med høy toppskatt ved høy personinntekt, lavere skatt med lavere personinntekt. *For nærmere gjennomgang av skattlegging av overskudd se vedlegg 4.5 a til d.*

4.6 Ulike tema

4.6.1 Utgiftsgodtgjørelser for ansatte

I utgangspunktet er alle godtgjørelser etter statens satser skattefrie. Takseringsreglene er lagt opp med tanke på at en skal gå i ”null”. Derfor er det kun overskudd på godtgjørelse etter statens satser som er skattepliktige. For enkeltpersonforetak og deltakerlignet selskap gjelder ikke utgiftsgodtgjørelse etter sats, men regelen om dokumenterte utgifter. Unntatt er bilgodtgjørelse etter statens satser ved arbeidsreise. (se kapittel 4.6.3). Årsaken at disse eierne ikke er ansatte, i motsetning til aksjeselskap der eier er ansatt. Oppgaven tar med et par eksempler på utgiftsgodtgjørelse:.

Utgiftsgodtgjørelser: Reise og diett godtgjørelse

Reglene om utgiftsgodtgjørelser til reise og diettgodtgjørelse står i skatteloven 5-11 og takseringsreglene § 1-2-1 til § 1-2-17. Godtgjørelse etter statens regulativ er ikke skattepliktig. Kun godtgjørelse som gir overskudd i forhold til disse satsene er skattepliktig.

Utgiftsgodtgjørelser: Bilgodtgjørelse

Reglene om utgiftsgodtgjørelse til bilgodtgjørelse (km. godtgjørelse) står i takseringsreglene § 1-2-6. Bilgodtgjørelse etter statens satser er skattefrie. Derimot skal overskudd på

bilgodtgjørelse lønnsinnberettes. Det er to trinn i godtgjørelsen, de første 9000 km og over 9000 km.

4.6.2 Naturalytelser (Frynsegoder) for ansatte

Rettsreglene om naturalytelser eller naturalinntekter står i skatteloven § 5-12. Ytelsen skal verdsettes til omsetningsverdi ifølge skatteloven § 5-3. Utgangspunktet for skattlegging er hovedregelen om inntekt i skatteloven § 5-1.1. Fordelen må ha økonomisk verdi for skattyter for å bli skattepliktig inntekt. I dagligtale brukes ofte ordet frynsegode for naturalytelser som kommer som et tillegg til egentlig lønnsinntekt, Zimmer (2009) s. 126. I virkeligheten skattlegges naturalytelsene gunstig fordi verdsettingsreglene sier at fordelen skal settes til omsetningsverdi. Det betyr det beløp skattyteren hadde måtte betale for tilsvarende fordel ute i markedet.

For å forenkle verdsettingen er den standardisert og administreres gjennom takseringsreglene. Takseringsreglene har rettslig grunnlag i Ligningsloven § 7-1. Symmetriprinsippet gjelder og naturalytelser skal lønnsinnberettes for ansatt og inngår i arbeidsgiveravgift grunnlag for arbeidsgiver. Frynsegoder er lønn på lik linje med ordinære utbetalinger, men som ovenfor nevnt, kan beskatning av en del frynsegoder være gunstige for mottageren. Ettersom næringsdrivende i ENK og deltagere i DLS ikke er arbeidstakere/lønnsinntakere, vil disse ikke kunne gjøre bruk av de gunstige reglene. For de frynsegodene som ikke er underlagt gunstig beskatning, vil foretaksformen skattemessig ikke ha betydning. Naturalytelser ifølge skatteloven er blant annet: rimelige lån hos arbeidsgiver § 5-12, gratis bedriftsbarnehage (FSFIN § 5-15-5), fri utdanning i arbeidsforhold (FSFIN § 5-15-10). Oppgaven tar med et par eksempler på naturalytelser:

Naturalytelse: Reise og diett

Reglene for verdien eller fordelen av fri kost og losji (fritt opphold) står i skatteloven § 5-12.3, takseringsreglene § 1-2-17. Når en ansatt er på tjenestereise og arbeidsgiver dekker alle utgifter til kost og losji, har han fordel i sparte penger til husholdning hjemme. De dagene han faktisk er på tjenestereise skal kr. 100 pr. dag lønnsinnberettes som skattepliktig inntekt.

ENK og DLS får kun fradrag for dokumenterte utgifter til diett, mens ansatt i eget AS skattefritt kan få utbetalt reise og diett etter statens regulativ.

Naturalytelse: Bilhold

Reglene om fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil står i skatteloven § 5-13 og FSFIN § 5-12-2 og § 5-13 og FSSD § 5-13.

Bilen må være egnet for privat bruk.

Fastsetting av skattepliktig fordel: $((\text{max } 257.000 \times 0,30) + (\text{listepris som ny} - 257.000))$

Reduksjon i listepris dersom:

- biler eldre enn 3 år 1. januar i inntektsåret, som verdsettes til 75 % av listepris
- ved omfattende yrkeskjøring som overstiger 40 000 km i inntektsåret, verdsettes bilen til 75 % av listepris
- elektrisk bil verdsettes til 50 % av listepris

Den reduserte listeprisen ved kjørelengde over 40 000 km eller elektrisk bil, reduseres med 25 % for biler som er eldre enn tre år pr. 1.januar i inntektsåret. For bil eldre enn 3 år og 40 000 km verdsettes til: $75 \times (100-25) = 56,25$ % av listepris. For bil eldre enn 3 år og el. bil verdsettes til: $50 \times (100-25) = 37,25$ % av listepris.

4.6.3 Fradragposter for bilkostnader i personlig eiet virksomhet

Bilkostnader, utgifter til firmabiler er fradragberettiget, skatteloven § 6-1. For personlig næringsdrivende, eiere av enkeltpersonforetak og deltakere i ansvarlige selskap, gis det spesielle regler, § 5-13 og § 6-12. Grensen for næringskjøring settes til 6000 km pr. år. Dersom næringskjøring er mindre enn 6000 kan defineres bilen som privatbil. Dersom bilen defineres som privatbil kan eieren fradragføre antall km. brukt i næring med samme standardsats som gjelder for bilgodtgjørelse, jfr. takseringsreglene 1-2-6.

Dersom næringsbilen bare brukes i næring er det ingen problem, alle kostnader blir fradragført. Defineres bilen som næringsbil (over 6000 km) og den brukes både til næringskjøring og privatkjøring blir fremgangsmåten slik:

1) Beregnet fradrag for bilutgifter, skatteloven § 6-12:

Driftsutgifter (bensin, service)

+ 17 % årlige saldoavskrivninger med utg. punkt i bilen listepris som ny

=Beregnet fradrag

2) Tilbakeført for privat bruk av bil, skatteloven § 5-13:

Fordelsbeskatning $((257.000 \times 0,3) + (\text{listepris} - 257.000)) \times 0,2 = \text{''sum''}$

Denne summen begrenses av skatteloven § 6-12.2, max tilbakeføring: 75 % av 1) Beregnet fradrag

3) Fradragsberettigede bilutgifter blir da:

Driftsutgifter

+ 20 % saldoavskrivninger (max saldoavskrivning i den gruppen), Sktl. § 14-41 og § 14-43

-tilbakeført for privatbruk ut fra 2) Tilbakeført for privat bruk av bil

=Fradragsberettigede bilutgifter

Firmaet har krav på fradrag for alle påløpte bilkostnader også de kostnadene som er påført ved ansattes private bruk av firmabilene. Bedriften krever også avskrivning i tillegg til driftskostnadene. Den ansattes fordel ved å bruke firmabil privat beregnes ut fra sjablong regel. Verdien av fordelen med firmabil for den ansatte skal lønnsinnberettes.

4.6.4 Hjemmekontor

Alle foretaksformer får standardfradrag for bruk av privat bolig til hjemmekontor i næringsvirksomhet, for eksempel avdelingskontor, er kr. 1.500, takseringsreglene 1-3-26. Alternativt er å kreve fradrag for faktiske kostnader knyttet til hjemmekontoret. For lønnsinntakere inngår kontorkostnadene i minstefradraget.

4.6.5 Underskudd

Reglene om underskudd står i skatteloven § 6-3. Underskuddet fra en inntektskilde kan fradragsføres i andre inntektskilder, både næring og lønnsinntekt. Reglene om underskudd gjelder i alle foretaksformer.

Reglene om fremføring av underskudd står i skatteloven § 6-3.4, § 14-6. Oppstått underskudd eventuelt restunderskudd er ikke tidsbegrenset og kan fremføres til senere år. Det eldste underskuddet skal dekkes inn først, og dersom inntekter i flere kommuner blir det forholdsmessig fordelt. Adgangen til å fremføre underskudd opphører når virksomheten legges ned (avsluttes), går konkurs og ved åpning av offentlig akkord.

Reglen om tilbakeføring av underskudd står i skatteloven § 14-7. Dersom skattyter har underskudd i opphørsåret kan dette tilbakeføres til det foregående år, og eventuelt til det nest foregående år.

En personlig næringsdrivende, enkeltpersonforetak og deltakerlignet selskap, får underskuddet fradratt sin alminnelige inntekt. Udekket underskudd hos den ene ektefellen kan fradragsføres hos den andre ektefelle. Gjelder ikke ved ligning hver for seg.

Aksjeselskapet får sitt underskudd fradratt i selskapet sin alminnelige inntekt. Underskuddet skal fradragsføres i den kommunen det har oppstått, eller forholdsmessig dersom udekket underskudd. Dette er likt som reglene om gjeldsfradrag i skatteloven § 6-90.1.b

Det ble laget midlertidige regler om tilbakeføring av underskudd oppstått i 2008 og 2009 mot inntekter i de to foregående årene. Dette var et av tiltakene til Regjeringen under ”finanskrisen”. Målet var å bedre likviditeten i næringslivet og hindre oppsigelser og nedleggelse. Det var samfunnsøkonomisk ønskelig at bedriftene fortsatt var i drift.

4.7 Oppsummering kapittel 4, ”Skattemessige vurderinger av foretaksform”

Enkelpersonforetak:

Denne foretaksformen har den høyeste marginalsatt i Norge i dag på næringsinntekt på 51 %. Bedrifter som har høye overskudd (alminnelig inntekt) som medfører progressiv toppskatt, bør om mulig vurdere omdanning til annen selskapsform. Regneeksemplene viser at for bedrifter som har lave overskudd og kanskje underskudd, blir skattleggingen ikke så hard dersom en unngår toppskatt. Underskudd i personlig næringsvirksomhet kan komme til fradrag i annen inntekt hos skattyter. For personlig næringsvirksomhet gjelder ikke ordningene med naturalytelser og utgiftsgodtgjørelser fordi de er kun for ansatte. Privat næringsvirksomhet har egne regler for fradrag for bilkostnader, (kapittel 4.6.3).

Deltakerlignet selskap:

Total skatt på næringsinntekt vil alltid være 48,16 % skatt ved utdeling. Regneeksemplene viser at arbeidsgodtgjørelse blir skattlagt likt som ENK. Deltaker kan medvirke til tidspunkt

for skattlegging av utdeling ved å avstå fra utbetaling av utdeling. (Helt likt som aksjonærmodellen.) Dersom hele overskuddet blir tatt ut som arbeidsgodtgjørelse blir skattlegging likt som enkeltpersonforetak, med 51 % skatt. Overskuddet kan også skattlegges gjennom fordeling på arbeidsgodtgjørelse og utdeling. Reglene om naturalytelser og utgiftsgodtgjørelser gjelder tilsvarende som for enkeltpersonforetak

Aksjeselskap gjennom aksjonærmodellen:

Total skatt på næringsinntekt vil alltid være 48,16 % skatt ved utbytte. Eier kan medvirke til tidspunkt for skattlegging av utbytte ved å avstå fra utbetaling av utbytte. ”For alle som tjener vesentlig mer enn de behøver til forbruk, er selskapsformen det eneste akseptable alternativ løsning”, Ole Gjems-Onstad (2008) s. 804. Regneeksemplene viser at for ansatt eier i aksjeselskapet kan det være skattemessig gunstig å kunne ta ut lønn som alternativ til utbytte, eller i tillegg til utbytte. Skattesatsen på lønnsinntekt for personlig skattyter er 47,8 % uten arbeidsgiveravgift og 54,3 % med arbeidsgiveravgift, (skatteetaten.no). Som ansatt kan en også dra fordel av gunstig verdsettelse av naturalytelser og utgiftsgodtgjørelser. Regelverket gir fremgangsmåte og satser som setter verdi på fordelene.

Aksjeselskap gjennom fritaksmetoden:

Fritaksmetoden har den laveste totale skatt på 28,16 % på næringsinntekt. Dette stemmer med regneeksemplene. I gode tider er dette særdeles gunstig. I nedgangstider kan det være ønske å komme ut av fritaksmetoden på grunn av begrenset fradrag og tapsføring. For å komme seg ut av fritaksmetoden slik at aksjetapene kan komme til fradrag, anbefaler rådgivere likvidasjon av selskapet (legge det dødt). Likvidasjon av selskap som del av å få solgt tapsaksjer vil helt klart bli vurdert ut fra gjennomskjæringsreglen, Berg-Rolness (2009) s. 144.

Når en skal gjøre en skattemessig vurdering av foretaksform bør en se på total skatt for de ulike foretaksformene. En bør også ta hensyn til at eier av enkeltpersonforetak blir skattlagt fortløpende for hvert år. For deltakerlignet selskap og aksjeselskap vil samlet skatt først bli beregnet ved utdeling/ utbytte. For bedriften vil *overskudd etter skatt* kunne skape nye fremtidige verdier.

5. Økonomiske (ikke skattemessige) vurderinger ved valg av foretaksform

Tanken og målet som ligger bak etablering av virksomhet må en forsøke å organisere i en selskapsform som ivaretar hele livsfasen til virksomheten på gitt tidspunkt. Det må grundig tenkes gjennom de ulike stadier i virksomheten, og hva skjer dersom ”situasjon X” skulle oppstå? Oppstartfasen med utvikling ved å etablere markedsandeler medfører ofte underskudd i en overgangsfase. Deretter kan veien gå rett til suksess, flate ut eller gå nedover med avvikling og eventuell konkurs som siste konsekvens.

Bedriftens fremgang kan forklares gjennom fokus på å skape og beholde økonomisk avkastning. Sentralt er fokuset på bedriftens evne til å generere avkastning gjennom valg av strategi, Roos, Krogh, Roos & Fernstrøm (2005). S 26.

Strategi kan forsås som veien mot målet, strategiens fire hovedprinsipper:

- 1 - Bedriften anstrenger seg for å maksimere avkastningen
- 2 – Strategi krever menneskers tankevirksomhet og kreativitet
- 3 – Strategien forsøker å få en god tilpasning mellom bedriften og dens omgivelser, jo bedre tilpasning desto høyere avkastning
- 4 – Omgivelsene er dynamiske derfor må strategiprosessen være kontinuerlig

Dette stemmer godt overens med Hoff & Bjørnenak (2005) som sier at økonomisk styring er hierarkisk oppbygd gjennom tre styringsnivåer:

1. Strategisk nivå
2. Taktisk nivå – tidshorisont ca 1 år, eks. driftsregnskap og budsjettering
3. Operativt nivå- tidshorisont 1 dag til et par måneder, eks. daglig drift, turnusordning

Styringsnivåene påvirker hverandre med at økonomisk styring blir ut fra bedriftens strategi som setter rammene for all teknisk planlegging, Hoff, Bjørnenak (2005), s 18

For å kunne ha best mulig økonomisk styring må en også kjenne til de ulike selskapstypene sine lovkrav med tanke på kapitalinnskudd, resultatdisponering, ansvar for selskapets gjeld ved eventuell konkurs og opparbeiding av trygderettigheter. En virksomhets ”fødsel-liv-død”

syklus er ulik i de tre selskapsformene oppgaven omhandler: Enkeltpersonforetaket, deltakerlignet selskap og aksjeselskapet.

5.1 En virksomhets "fødsel-liv-død" syklus i ulike foretaksformer

Aktuelle lover gjennom en virksomhets livssyklus:

- Lov om Enhetsregisterloven § 1 gir formål for loven som er å samordne offentlige opplysninger og tildele organisasjonsnummer. Krav til organisasjonsnummer gjelder både enkeltpersonforetak, ansvarlig selskap og aksjeselskap.
- Selskapsloven inneholder risiko og ansvarsbegrensing i ansvarlige selskap/ delt ansvar, selskapsloven § 1-1 og § 1-2
- Aksjeloven gjelder ansvarsbegrensingen i aksjeselskaper, § 1-1 og § 1-2.
- Foretaksnavneloven setter krav til utforming av foretaksnavnet § 2-2,
- Foretaksregisterloven gir rett og plikt til registrering av virksomhet avhengig av selskapstype, § 2-1 og § 2-2.
- Regnskapsloven knytter ikke lenger regnskapsplikt opp mot næringsinntekt, regnskapsplikten er i dag knyttet til foretaksform, regnskapsloven § 1-2.
- Bokføringsloven § 2 bestemmer bokføringsplikt, som blant annet krever innsending av næringsoppgave for alle som driver med virksomhet
- Ved eventuell konkurs gjelder konkursloven, dekningsloven og gjeldsordningsloven

5.1.1 Enkeltpersonforetak

(Foretaksmodellen for enkeltpersonforetak ble gjennomgått i kapittel 4.1 i oppgaven.)

Det er ingen krav til kapitalinnskudd i enkeltpersonsforetak. Grunnen er at virksomhet og eier privat ikke er juridisk delt. Dermed har eier personlig ansvar og risiko for virksomhetsgjeld.

Kreditorer kan søke dekning hos eier privat, derfor er det ikke krav til kapitalinnskudd.

Enkeltpersonforetaket er ikke regnskapspliktige dersom de har under 20 millioner i gjennomsnittlig eiendeler, eller under 20 årsverk. Enkeltpersonforetaket har ikke registreringsplikt i foretaksregisteret, men kan frivilling la seg registrere, Foretaksregister - loven § 2-2. Det er trolig vanlig praksis å registrere også enkeltpersonforetaket i foretaksregisteret da dette åpner for pantsetting ifølge panteloven § 1-1.

Egenkapitalen i enkeltpersonforetak er eiers andel av totalkapitalen i virksomheten. Gjennom alle inntekter og kostnader i resultatregnskapet blir resultatet overført til egenkapital konto på balansen. Uttak blir ført mot eier privat, og innskudd blir ført direkte mot egenkapitalen. Dette blir gjort for å unngå at private innskudd/ uttak skal påvirke periodens resultat. Dermed er resultatregnskapet kun en underkonto for en bestemt periode for egenkapitalen i balansen på et bestemt tidspunkt. Dette følger av kongruensprinsippet regnskapsloven § 4-3. Eiers uttak gjennom året reduserer egenkapitalen. I praksis fungerer uttak til eier som forskudd på årets overskudd. Uttak til privat bør derfor ikke overstige årets overskudd, ellers tæres det på egenkapitalen. Eier i enkeltpersonforetaket blir skattlagt fortløpende hvert år for overskudd (alminnelig inntekt) og beregnet personinntekt.

Ved en konkurs som normalt medfører stor gjeldsbelastning for eier, blir eier av enkeltpersonforetak aldri kvitt sin virksomhetsgjeld fordi han er personlig ansvarlig. Etter en konkurs er eier fortsatt personlig ansvarlig for sin tidligere virksomhetsgjeld. Denne gjelden hefter eier for i all sin fremtidige inntekt, dekningsloven § 6-6. En fysisk person vil kun bli kvitt sin gjeld ved at kreditorene ettergir gjeld (frivilling eller tvungen akkord), eller ved at han forsøker å oppnå en gjeldsordning etter gjeldsordningsloven. Etter denne loven kan fysiske personer bli kvitt sin gjeld uten samtykke fra kreditorene, men det er strenge vilkår for å oppnå gjeldsordning.

5.1.2 Ansvarlige selskap/ delt ansvar

(Deltakermodellen for ansvarlige selskap/ delt ansvar ble gjennomgått i kapittel 4.2 i oppgaven.)

Selskapsloven setter ingen krav til kapitalinnskudd hos deltakerlignet selskaper. Årsaken til at det at de ikke er selvstendige skattesubjekter og juridiske enheter. Dersom kreditorene ikke får dekket sine krav hos selskapet, pålegger selskapsloven § 1-2 imidlertid deltakere i ansvarlige selskaper å være personlig ansvarlige for selskapets gjeld. Et deltakerlignet selskap kan være organisert med ubegrenset ansvar (ANS) der deltakerne er solidarisk ansvarlig for selskapet gjeld. Solidarisk ansvarlige for selskapsgjeld betyr at en person kan risikere å måtte betale hele selskapsgjelden dersom de andre deltakerne ikke er betalingsdyktige. Alternativt kan deltakerne være organisert med delt ansvar (DA), og er kun ansvarlig for sin andel av totale selskapsgjeld. For eksempel kan to deltakere har ansvar for 100 % fordelt på 40 % og

60 % eierandel. Hvilken organiseringsform, ANS eller DA, selskapet har valgt skal være tydelig i selskapsnavnet slik at kreditorene kan kalkulere sin risiko.

Ansvarlige selskap bruker samme prinsipper for endringer i egenkapitalen som enkeltpersonforetak, med unntak for at det må opprettes en kapitalkonto på hver.

Ved en eventuell konkurs er deltakerne personlig ansvarlig ut fra solidarisk ansvar (ANS) eller delt ansvar (DA). Reglene her er tilsvarende som for enkeltpersonforetak.

5.1.3 Aksjeselskap

(aksjononærmodellen for aksjeselskap ble gjennomgått i kapittel 4.3 i oppgaven.)

I aksjeselskap har eiere ikke personlig ansvar utover aksjeinnskuddet for selskapets gjeld, aksjeloven § 1-1.2. Grunnen er at aksjeselskapet er eget skattesubjekt og selvstendig juridisk enhet. Aksjeloven tillater å stifte aksjeselskap med kun en aksjonær, dersom ikke det er ønskelig å dra flere personer inn i bedriften eierstruktur. Det er dermed krav til innskudd av aksjekapital og minstekrav, samt vilkår til utbetaling av utbytte. Foretaksregisterloven § 2-1 slår fast at aksjeselskap har registreringsplikt. Aksjeselskap har også regnskapsplikt ifølge regnskapsloven § 1-1 og § 1-2 og revisjonsplikt ifølge revisorloven § 2-1. Lov om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (unntak fra revisjonsplikt for små aksjeselskaper), L15.04.2011 nr. 10, gir fra 1.mai 2011 fritak for revisjonsplikt for små aksjeselskaper, www.rettsdata.no. Små aksjeselskaper er definert i regnskapsloven § 1-6.

Stiftelse av aksjeselskap står i kapittel 2 i aksjeloven. Det kreves revisor for å bekrefte at aksjeinnskuddene er innbetalt selskapet, aksjeloven § 2-18. Når selskapet er korrekt registrert svarer aksjeselskapet selv for sine forpliktelser, aksjeloven § 2-20. Loven setter krav til forsvarlig forhold til egenkapital og den virksomhet selskapet driver, aksjeloven § 3-1. Styret har ansvaret for å følge opp dette. Aksjeloven § 3-1 setter krav til aksjekapital til kr. 100 000. Aksjeloven § 2-6 gir adgang til aksjeinnskudd med eiendeler. Skal selskapet dekke stiftelseskostnadene må aksjekapitalen tegnes til overkurs, slik at overkursen dekker stiftelsesutgiftene, aksjeloven § 2-5.

Ved konkurs er aksjeeier kun ansvarlig for sitt aksjeinnskudd. Har vedkommende kjøpt aksjer for kr. 5000 så er han kun ansvarlig for, og kan dermed risikere å tape max kr. 5000 ved en eventuell konkurs. Når konkursbo behandlingen er avsluttet skal aksjeselskapet slettes fra Foretaksregisteret. Selskapet opphører, og dermed har kreditorene ingen debitor (skyldner) til å ha ansvar for restgjelden, Gundersen & Brudvik (.2006) s.415.

5.2 Trygderettigheter

Kravet som stilles for å opparbeide seg trygderettigheter som for eksempel pensjon og sykepenger, er at det må være med grunnlag i personinntekt.

Beregning av personinntekt i enkeltpersonforetak og arbeidsgodtgjørelse i ansvarlig selskap som inngår i personinntekt er forklart i kapittel 4 i oppgaven. Personinntekt i enkeltpersonforetak og arbeidsgodtgjørelse behandles ikke som lønnsinntekt, men næringsinntekt med 11 % trygdeavgift. Årsaken er den private risiko og ansvaret som følger virksomheten.

Eier i enkeltpersonforetak og deltakerlignet selskap har ikke lønnsinntekt som gir grunnlag for trygderettigheter. Ved aksjeselskap kan eieren (eneakjonær) ved å være ansatt i eget selskap opparbeide seg trygderettigheter med sats 7,8 %. Kapitalinntekter (finansinntekter) gjennom aksjeutbytte inngår ikke i personinntekt. Derimot i enkeltpersonforetak likestilles arbeidsinntekter og kapitalinntekter (ikke finansinntekter) inntil skjerming, slik at eier har mulighet til å opparbeide seg trygderettigheter.

Både enkeltpersonforetak, ansvarlig selskap og aksjeselskap kan være arbeidsgiver og ha ansatte utenom seg selv som eier/ deltakere.

5.3 Oppsummering kapittel 5, "Økonomiske (ikke skattemessige) vurderinger ved valg av selskapsform

Enkeltpersonforetaket er trolig det enkleste, raskeste og billigste måten og organisere virksomheten sin på. Ofte er det kanskje mindre virksomheter, visse næringer eller

oppstartsfasen som er best egnet som enkeltpersonforetak. Årsaken til dette er trolig det private ansvar og risiko for virksomhetsgjeld som kan bli for tyngende.

Ansvarlige selskaper/ delt ansvar er en forholdsvis rask og grei måte og organisere virksomheten sin på. Den er noe brukt i visse bransjer der felles realverdier og verdifull kunnskap kan utnyttes til felles interesse.

Å organisere bedriften som aksjeselskap er mer omstendelig og kostbar enn oppstart av enkeltpersonforetak og ansvarlig selskap/ delt ansvar. Grunnen er at det er et juridisk skille mellom eier og aksjeselskap som krever korrekt fremgangsmåte for å sikre rettsvern. Fritak for revisjonsplikt for småforetak er en fordel for foretaksformen. Dersom ønsket om å minimere personlig ansvar og risiko veier tungt, er aksjeselskap er godt valg.

Bedriften organisert som aksjeselskap kan ha fordel også ved generasjonsskifte. Ved overdragelse ved arv kan aksjene fordeles på neste generasjon ut fra ønsker om fortsatt drift av f. eks. datteren. Aksjene i et ikke børsnotert selskap verdsettes dessuten svært lavt ved beregning av arveavgift, Gundersen & Brudvik (2006) S314

Eier og deltaker i personlig virksomhet har selv ansvar og risiko for å styre sin virksomhet slik at trygderettigheter opparbeides. Trygderettighetene kan derfor være svært varierende år for år. For eier av aksjeselskap som er ansatt i eget selskap unngår en disse svingningene i personinntekt.

Økonomiske (ikke – skattemessige) vurderinger ved valg av selskapsform må gjøres ut fra en helhetsvurdering av hvor mye kapital som må skaffes til veie før oppstart, og hvor mye eier/deltaker kan tåle og tape dersom forretningsideen ikke skulle lykkes. Risiko bør vurderes mot inntjening. En viktig faktor i privat eiet næringsvirksomhet som inngår i økonomisk vurdering av risiko er eiers/ deltakers helsetilstand. Ved eventuell sykdom som medfører dårligere resultat, er en fortsatt ansvarlig for virksomhetsgjeld i privat eiet næring.

Opparbeiding av trygderettigheter, alternativ tegne privat forsikring, bør vurderes ved valg av foretaksform.

Konklusjon

Oppgaven *Valg av foretaksform – skattemessig vurdering* har gjennomgått skattemodellene til de ulike foretaksformene. Gjennom anbefalt litteratur av anerkjente forfattere har en forsøkt å undersøke om valg av foretaksform kan påvirke verdiskapningen gjennom ulik skattlegging.

Ved vurdering av foretaksform er det total skatt på næringsinntekt som bør være avgjørende for valg av foretaksform. Resultatet av gjennomgangen i oppgaven er at enkeltpersonforetak skattlegger hardest næringsinntekt med marginal skattesats på 51 %. Deltakerlignet selskap og aksjeselskap skattlegger likt næringsinntekt ved utdeling/ utbytte med skattesats på 48,16 %. Fritaksmetoden skattlegger næringsinntekt med skattesats på 28,6 %.

Til tross for høy marginal skatt, er trolig enkeltpersonforetaket den mest brukte foretaksformen ved oppstart av virksomhet. Det er enkelt å komme i gang med virksomheten. En kan senere omorganisere til annen selskapsform når virksomheten genererer store kontantstrømmer med overskudd som skal skattlegges. Aksjeselskapet har en skattemessig gunstig mulighet ved å fordele høye overskudd mellom lønn og utbytte, samt fordel ved naturalytelser og utgiftsgodtgjørelser.

Ikke bare skattemessige hensyn bør tas ved valg av foretaksform, men også andre viktige økonomiske vurderinger. Sentralt her er valg av strategi, ansvar og risiko for virksomhetsgjeld ved privateiet næringsvirksomhet. Oppstartsprosessen må vurderes med tanke på kostnader, og tiden det tar før virksomheten er i gang.

I en helhetsvurdering ved valg av foretaksform til sin forretningside, bør en grundig vurdere risiko og ansvar opp mot mulighetene for inntjening og avkastning. Et foretak som ved sin strategi klarer å skape verdier gjennom overskudd som medfører økt egenkapital vil være en motivasjonsfaktor og verdiskaper både for seg selv og samfunnet.

Litteraturliste

Berg-Rolness, Gregar (2009): *Inntekt av virksomhet – virksomhetsbegrepet i skatteretten*. Oslo: Gyldendal.

Brudvik, Arthur J. (2010): *Skatterett for næringsdrivende*. Oslo: Cappelen.

Fallan, Lars (2009): *Innføring i skatterett 2009-2010*. Oslo: Gyldendal.

Gjems-Onstad, Ole (red) (2009): *Skattelover og sentrale forskrifter. Studenthefte 2009/2010* (19.utg). Oslo: Gyldendal.

Gjems-Onstad Ole (2008): *Norsk Bedriftsskatterett* (7.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Gundersen Fridtjof Frank og A. J. Brudvik (2006): *Jus for økonomer* (10 utg). Bergen

Haugesunds Avis, 16.mars 2011, s. 5, ”Hvem lykkes?”

Hoff, Kjell Gunnar og T. Bjørnenak (2005): *Driftsregnskap og budsjettering* (4.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

HSH, ØKAD: *Holdepunkter for bacheloroppgaven* (versjon 2.3).

Huneide, Jens-Erik, K. Pedersen, H. R. Schwencke og D.O. Haugen (2010): *Årsregnskapet i teori og praksis 2009*. Oslo: Gyldendal.

Johannessen, Asbjørn, L. Kristoffersen og P. A. Tufte (2004): *Forskningsmetode for økonomisk – administrative fag* (2.utg). Oslo: Abstrakt forlag

Kristoffersen, Trond (2005): *Årsregnskapet – en grunnleggende innføring* (2.etg). Bergen: Fagbokforlaget.

Langfeldt Faafeng, Sverre (2010): *Lov og rett for næringslivet*. Oslo: Universitetsforlaget og Focus Forlag.

Langfeldt Faafeng, Sverre og T. Bråthen (2010): *Lov og rett for næringslivet* (17.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Ot.prp. nr. 86 (1997-1998). *Ny skattelov*, Oslo: Finans- og tolldepartementet

Ot.prp. nr. 92 (2004-2005). *Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv*. Oslo: Finansdepartementet

Ot.prp. nr. 1 (2004-2005). *Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer*. Oslo: Finansdepartementet

www.rettsdata.no (10.05.2011)

Rt. 1932 s. 233 Løvenskiold, Høyesterettsdom

Rt. 1952 s. 150, Brækstad, Høyesterettsdom

Rt. 1958 s. 583, Hagerup, Høyesterettsdom

Rt 1961 s. 1195, Kollbjørg, Høyesterettsdom

Rt. 1963 s. 478, Siraco, Høyesterettsdom

Rt. 1985 s. 319, Ringnes, Høyesterettsdom

Rt. 1995 s. 1422, Kiønig, Høyesterettsdom

Rt. 2007 s. 1822, Hex, Høyesterettsdom

Rt. 2001 s.1981,Fabcon, Høyesterettsdom

Rognsaa, Aage (2003): *Prosjektoppgaven* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Roos, Gøran, G.V Krogh, J. Roos og L. Fernstrøm (2005): *Strategi – en innføring* (4.utg). Bergen: Fagbokforlaget.

Rosen, Harvey S. og T. Gayer (2008): *Public Finance* (8.utg). Singapore: Mc Graw-Hill international Edition ??

Skaar, Arvid Aage og T.S. Kildal (2005): *Bedriftsskatterett*. Oslo: Gyldendal.

Skattedirektoratet: BFU 16/08, 21.april 2008

Skattedirektoratet (2011): *Lignings ABC* (2010/11). Oslo: Gyldendal.

www.skatteetaten.no (01.05.2011)

www.ssb.no/naeringsliv/fig01-foretak-orgform.gif. (01.12.2010)

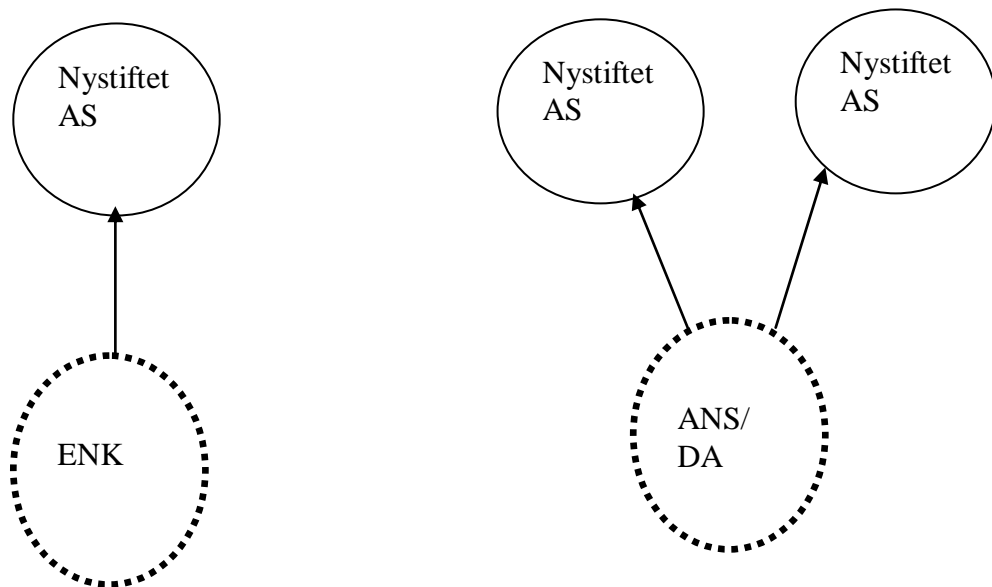
Zimmer, Fredrik (red.) (2010): *Bedrift, selskap og skatt. Skattlegging av næringsdrivende, selskaper og eiere*. (5.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Zimmer, Fredrik (2009): *Lærebok i skatterett* (6.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

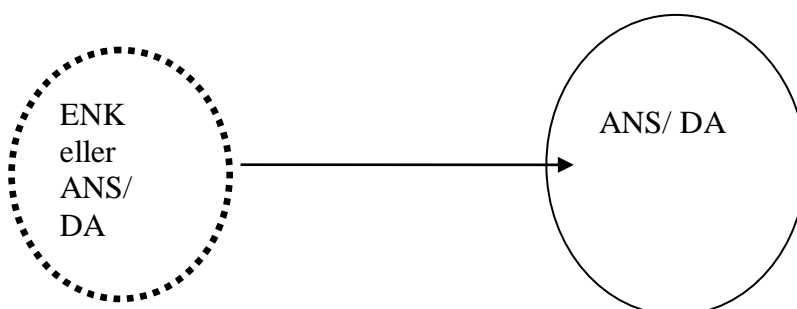
Vedlegg

Skattefri omdanning av privat eiet virksomhet

Figur 3.1.a: Omdanning av personlig eiet virksomhet til nystiftet aksjeselskap

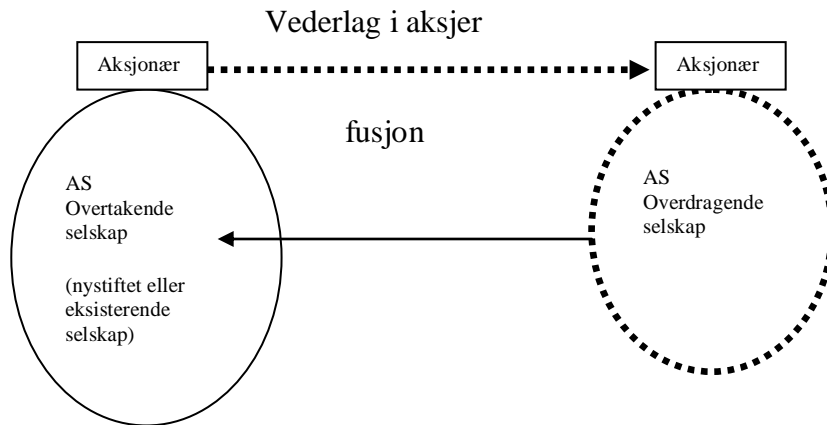
Figur 3.1.b: Omdanning av personlig eiet virksomhet til deltakerlignet selskap

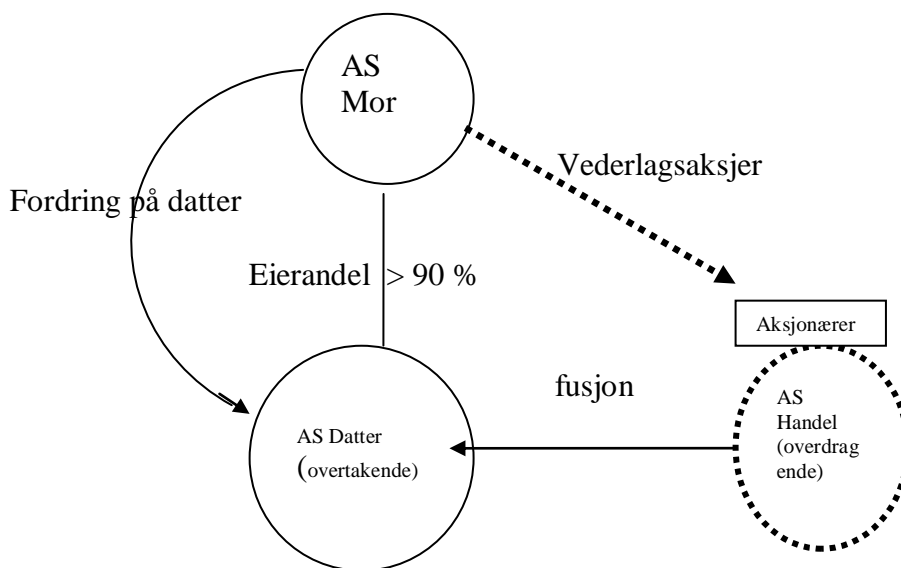
Skattefri omdanning av selskaper: fusjon og fisjon

Fusjon

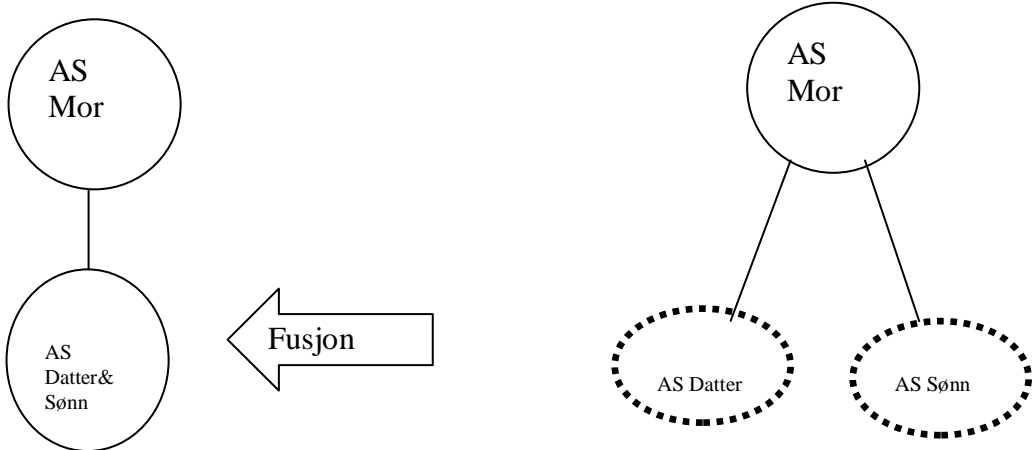
Figur 3.2.a: "To-parts fusjon" - gjennom opptak der hele selskapet overdras

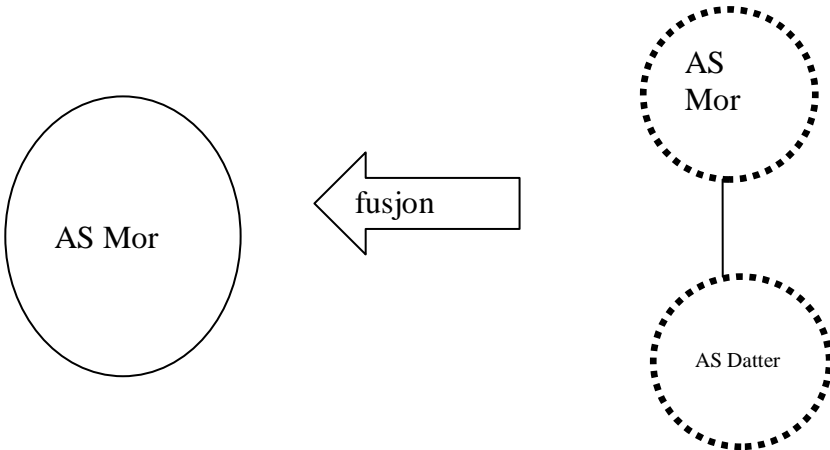
Figur 3.2.b: Trekantfusjon (konsernfusjon)

Figur 3.2.c: Fusjon mellom selskaper som har samme eier

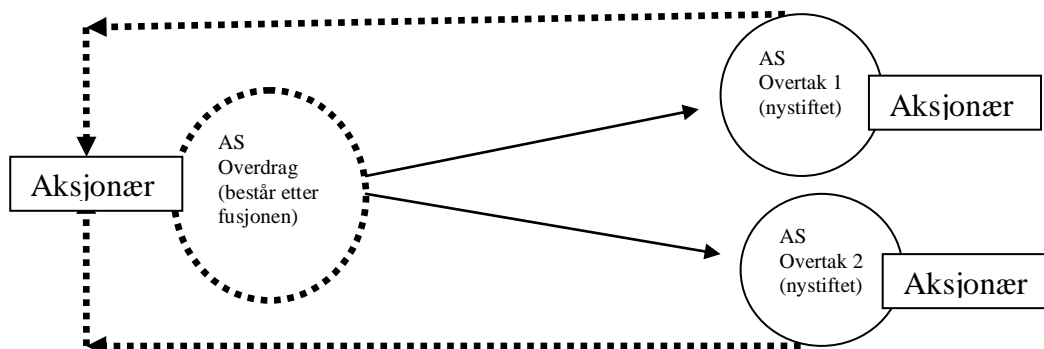

Figur 3.2.d: Fusjon mellom mor og heleid datter

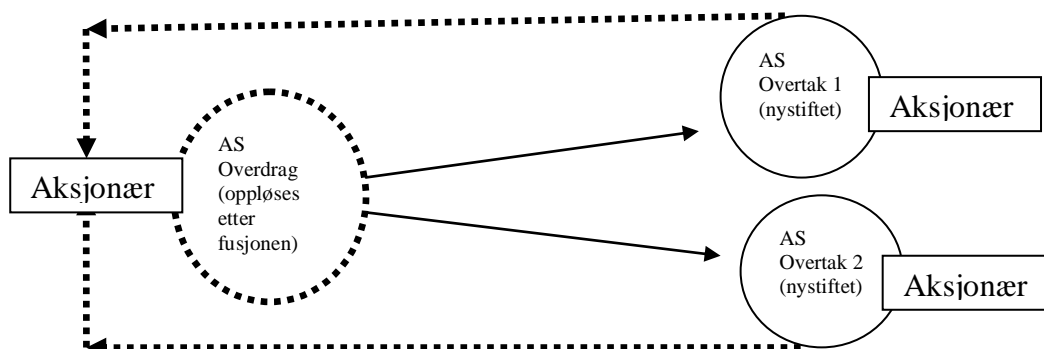

Fisjon

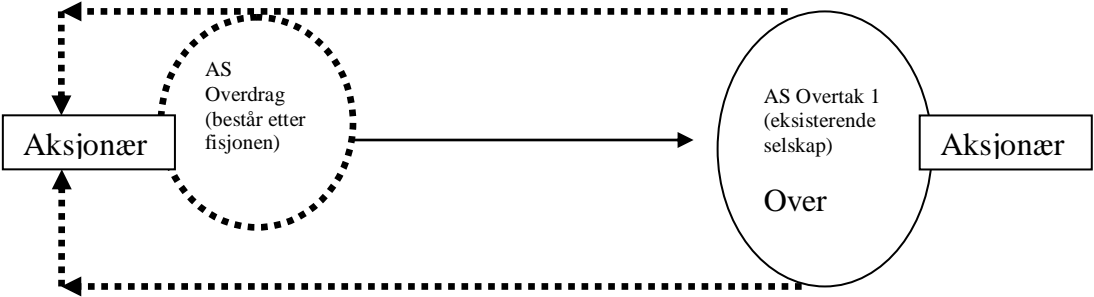
Figur 3.2.e: Horizontal fisjon (ekte fisjon) der selskapet overdrar en del av sine eiendeler og forpliktelse

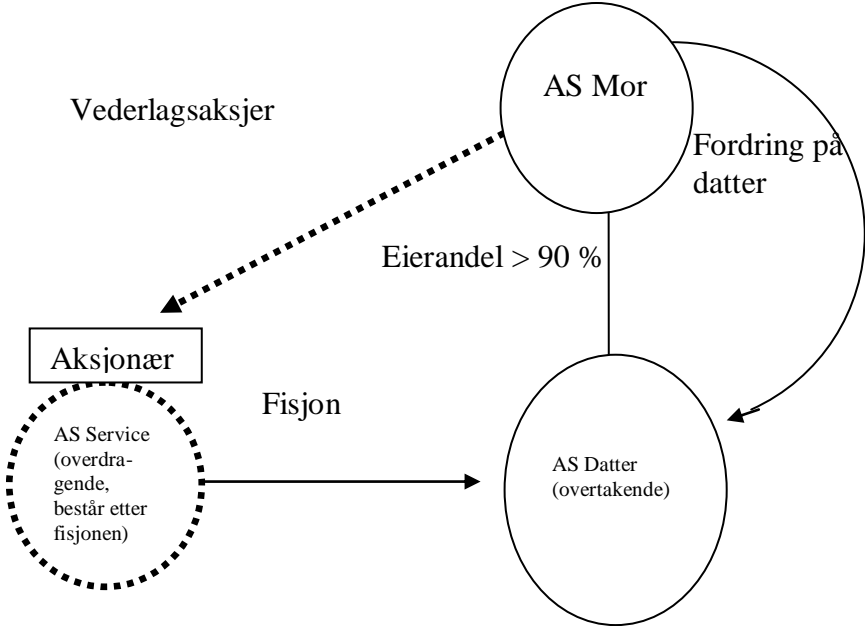
Figur 3.2.f: Horizontal fisjon (ekte fisjon) der selskapet overdrar alle sine eiendeler og forpliktelser, "split-up"

Figur 3.2.g: Fisjonfusjon, der overføring skjer til eksisterende selskap.

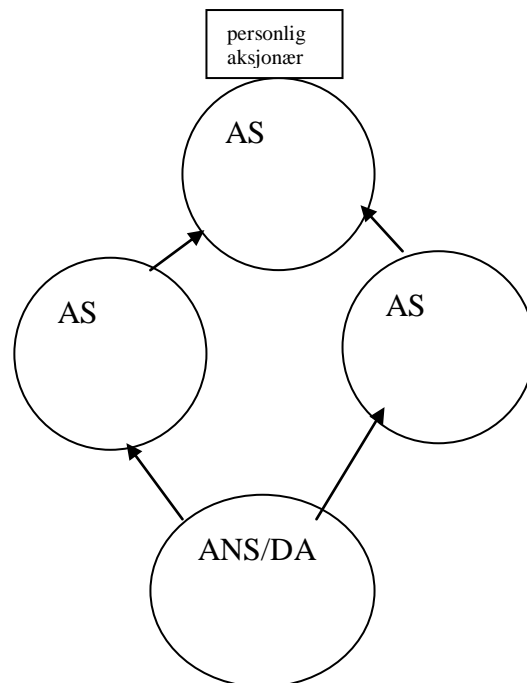

Figur 3.2.h: Trekantfisjon - en spesialvariant av fisjonsfusjoner

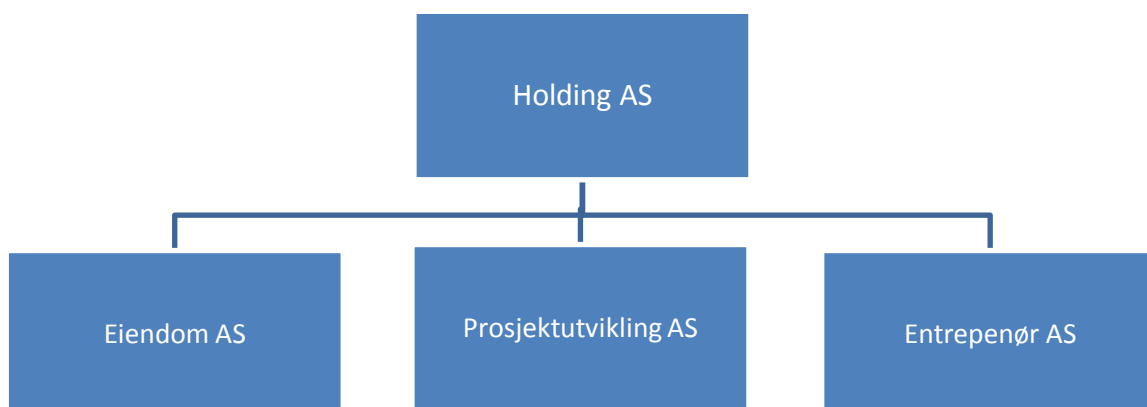

Holdingselskap struktur

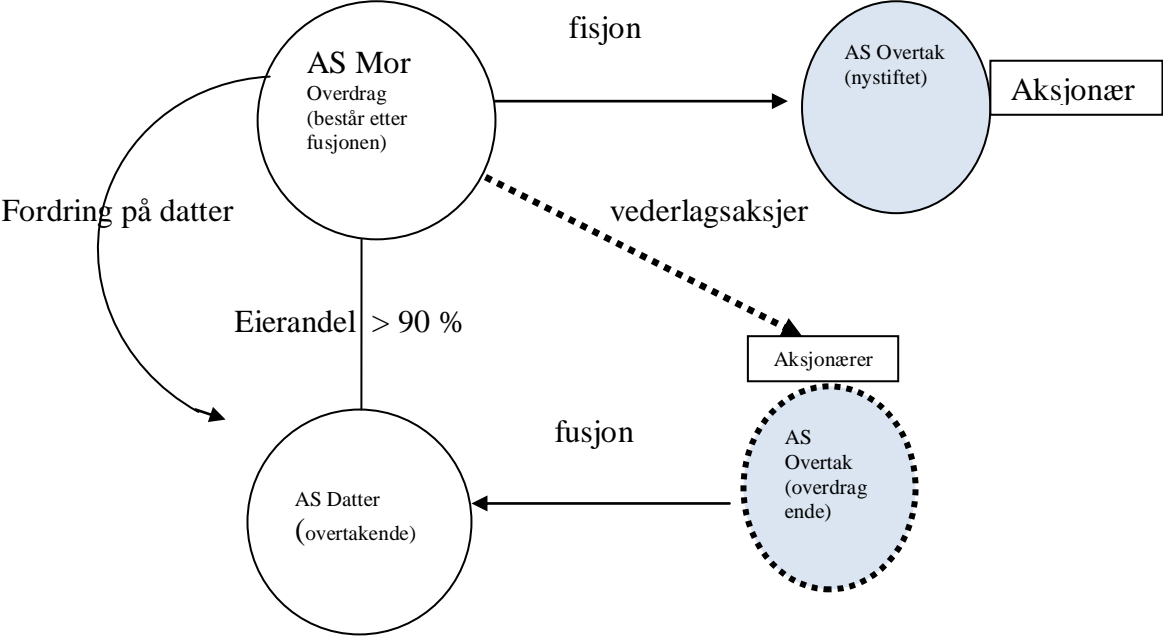
Figur 3.3.1.a: Holdingstruktur: Aksjeselskap som deltaker i ansvarlig selskap/ delt ansvar

Figur 3.3.1.b: Holdingstruktur: Aksjeselskap som aksjonær i driftsselskap

Figur 3.3.1.c: "Drop-down" - en måte å få private aksjer inn under fritaksmetoden

Skattemodellene i generelt form med lovhenvising

Tabell nr. 4.1 Foretaksmodellen

FORETAKSMODELLEN FOR ENKELTPERSONFORETAK	
Beregning av <i>personinntekt</i> og <i>alminnelig inntekt</i> for person i enkeltpersonforetak	Lovhenvising
evnt. arbeidsinntekt: lønn, styrehonorar (7,8%)	Sl. § 5-1, § 5-10, § 12-2.a, Vedtak avg. Folkeotr. § 2
+ evnt. pensjonsinntekt, trygdeinntekt (4,7%)	Sl. § 5-1, § 5.40, § 12-2.b, Vedtak avg. Folkeotr. § 2
+ beregnet personinntekt ENK (11 % unntak i primærnæring: 7,8 %)	Sl. § 5-1, § 5-30, § 12 -2.g, Vedtak avg. Folkeotr. § 2
+ evnt.arbeidsgodtgjørelse DLS (11 % unntak for primærnæring: 7,8 %)	Sl. § 5-1, § 5-30, §12-2.f, Selskl.§2-25.1+§2-26, Folkeotr § 23-3.3
= Personinntekt for skattyter	Sl. Kap 12
Alminnelig inntekt	
evnt. arbeidsinntekt (lønn, styrehonorar)	Sl. 5-1, Sl. 5-10
+ evnt. pensjonsinntekt, trygdeinntekt	Sl. § 5-1, § 5.40
+ evnt.arbeidsgodtgjørelse DLS	Sl. § 5-1, § 5-30, §12-2.f, Selskl.§2-25.1+§2-26, Folkeotr § 23-3.3
Alminnelig inntekt frå ENK (evnt. Årets underskudd)	Sl. Kap 5 og 6
+ evnt. alminnelig inntekt frå DLS	Sl. 10-41, § 10-42, FSFIN 10-42
+ Kapitalinntekt (aksjeutbytte)	Sl. 5-1, 5-20
+ Kapitalgevinst (gevinst ved sal aksje)	Sl. 5-1.2. + kap 9
= Bruttoinntekt	
- Minstefradrag i lønnsinntekt	Sl. § 6-30 til 32, Sv.6-1
- Kapitaltap (tap ved sal aksje)	Sl. § 9-4, §10-31.2
- Særregler (for alder, uførhet,sykdom, jordbr.fr)	Sl. § 6-81 til 85, § § 8-1
- Fradragsberettigede utg	Sl, kap 6
- evnt. Tidligere års underskudd til fremføring fra ENK eller DLS	Sl.§ 6-3, §14-6
= Alminnelig inntekt	Sl. § 5-1, § 6-1
- Personfradrag	Sl. § 15-4, Sv. § 6-3
= Alminnelig inntekt for skattyter	

Beregning av alminnelig inntekt i ENK	Lovhenvising
Driftsinntekter	Sl. § 5-1, § 5-30
+ Kapitalinntekter	Sl. § 5-1, § 5-20
+ Kapitalgevinster	Sl. § 5-1, § 5-1.2., § 10-32, § 10-12
= Bruttoinntekter	Sl. § 5-1
- Driftskostnader	Sl. § 6-1

- Kapitalkostnader	Sl. § 6-40,
- Kapitaltap	Sl. § 6-2
= Alminnelig inntekt ENK (Skattemessig resultat)	Sl. § 5-1, § 6-1
Foretaksmodellen:	
Beregning av <i>personinntekt</i> i ENK	Lovhenvisning
	Sl. § 12-10
Alminnelig inntekt før fremført underskudd	Sl. § 12-11.1.
+ private kapitalkostnader/tap	Sl. § 12-11.2.a
+ evt. særfradr, jordbruksfradrag primærnæring	Sl. § 12-11.2.b
- Kapitalinntekter/gevinster	Sl. § 12-11.3.a og b
- Beregnet skjermingsfradrag:	Sl. § 12-11.3.c, §12-12.1
Varige og betydelige driftsmidler	Sl. § 12-12.2.a + b
+ Varebeholdninger	"
+ Kundefordringer	"
+ Goodwill og immatr. Eiendeler	"
- Gjeld til banker og andre finansinst	Sl. § 12-12.2.c
- Levrandørgjeld	Sl. § 12-12.2.d
= Beregnet skjermingsgrunnlag	Sl. § 12-12.2.e
x skjermingsrente for aktuelt inntektsår	Sl. § 12-12.3.
= Skjermingsfradrag for aktuelt inntektsår	Sl. § 12-12.1
= Beregnet meravkastning	
- evt. Lønnsfradrag	Sl. § 12-13
- evt. Fremførbar negativ personinntekt	Sl. § 12-14
= Bereget personinntekt frå ENK	Sl. § 12-10

Tabell nr. 4.2 Deltakermodellen

DELTAKERMODELLEN FOR ANSVARLIGE SELSKSP (DLS)	
Beregning av <i>personinntekt</i> og <i>alminnelig inntekt</i> for person i ansvarlig selskap (DLS)	Lovhenvising
<ul style="list-style-type: none"> evnt. arbeidsinntekt: lønn, styrehonorar (7,8%) + evnt. pensjonsinntekt, trygdeinntekt (4,7%) + evnt. beregnet personinntekt ENK (11 % unntak i primærnæring: 7,8 %) + Arbeidsgodtgjørelse DLS (11 % unntak for primærnæring: 7,8 %) 	<ul style="list-style-type: none"> Sl. § 5-1, § 5-10, § 12-2.a, Vedtak avg. Folkeetr. § 2 Sl. § 5-1, § 5.40, § 12-2.b, Vedtak avg. Folkeetr. § 2 Sl. § 5-1, § 5-30, § 12 -2.g, vedtak avg. Folkeetr. § 2 Sl. § 5-1, § 5-30, §12-2.f, Selskl.§2-25.1+§2-26, Folkeetr § 23-3.3
= Personinntekt for skattyter	Sl. Kap 12
<ul style="list-style-type: none"> + evnt. arbeidsinntekt (lønn, styrehonorar) + <i>evnt. pensjonsinntekt/ trygdeinntekt</i> + Arbeidsgodtgjørelse DLS + evnt. alminnelig inntekt frå ENK + alminnelig inntekt frå DLS (evnt. Årets undsk) + Kapitalinntekt (aksjeutbytte) + Kapitalgevinst (gevinst ved sal aksjer) 	<ul style="list-style-type: none"> Sl. 5-1, Sl. 5-10 Sl. § 5-1, § 5.40 Sl. § 5-1, § 5-30, §12-2.f, Selskl.§2-25.1+§2-26, Folkeetr § 23-3.3 Sl. Kap 5 og 6 Sl. 10-41, § 10-42, FSFIN 10-42 Sl. 5-1, 5-20 Sl. 5-1.2. + kap 9
= Bruttoinntekt	
<ul style="list-style-type: none"> - Minstefradrag i lønnsinntekt - Særregler (for alder, uførhet, sykdom, jordbr.fr) - Kapitaltap - Fradragsberettigede utg - evnt. Tidligere års underskudd til framføring fra ENK el DLS 	<ul style="list-style-type: none"> Sl. § 6-30 til 32, Sv.6-1 Sl. § 6-81 til 85, § § 8-1 Sl. § 9-4, §10-31.2 Sl, kap 6 Sl.§ 6-3, §14-6
= Alminnelig inntekt	Sl. § 5-1, § 6-1
- Personfradrag	Sl. § 15-4, Sv. § 6-3
= Alminnelig inntekt for skattyter	Sl. § 5-1, § 6-1

Beregning av alminnelig inntekt i DLS:	Lovhenvising
<ul style="list-style-type: none"> Driftsinntekter + Kapitalinntekter + Kapitalgevinster 	<ul style="list-style-type: none"> Sl. § 5-1, § 5-30 Sl. § 5-1, § 5-20, Sl. § 5-1, § 5-1.2., § 10-32, § 10-12
= Bruttoinntekter	Sl. § 5-1
<ul style="list-style-type: none"> - Driftskostnader - Kapitalkostnader - Kapitaltap 	<ul style="list-style-type: none"> Sl. § 6-1 Sl. § 6-40, Sl. § 6-2
= Alminnelig inntekt (Skattemessig resultat)	Sl. § 5-1, § 6-1

	Deltakermodellen	Lovhenvisning
	Alminnelig inntekt frå selskapet ihht. Eierandeler	Sl. § 10-40, §10-41
	Beregning grunnlag <i>ekstra skatt ved utdeling:</i>	Sl. §10-42.1.
+	Utdeling frå selskapet	Sl. § 10-42.3.
-	skatt av andel av alminnelig inntekt frå DLS	Sl. § 10-42.3.a
-	Beregnet skjermingsgrunnlaget:	Sl. 10-42.6
	kostpris for andelen	
	+innskutt kapital (EK)	
	+ubenyttet skjermingsgrunnlag	
	=skjermingagrunnlag	Sl. 10-42.6
	x skjermingsrenten	Sl. § 10-42.5
	- =Skjermingsfradrag	Sl. § 10-42.3.b
+	= Grunnlag ekstra skatt (tillegg i alminnelig inntekt)	Sl. § 10-42
=	Alminnelig inntekt (total) frå DLS	Sl. § 10-40, § 10-41, § 10-42

Tabell nr. 4.3 Aksjonærmodellen

AKSJONÆRMODELLEN FOR AKSJESELSKAP (PERSONLIG AKSJONÆR)	
Beregning av <i>personinntekt</i> og <i>alminnelig inntekt</i> for personlig aksjeeier i AS	Lovhenvising
evt. arbeidsinntekt: lønn, styrehonorar (7,8%) + evt. pensjonsinntekt, trygdeinntekt (4,7%) + evt. beregnet personinntekt ENK (11 % unntak i primærnæring: 7,8 %) + evt. arbeidsgodtgjørelse DLS (11 % unntak for primærnæring: 7,8 %)	Sl. § 5-1, § 5-10, § 12-2.a, Vedtak avg. Folketr. § 2 Sl. § 5-1, § 5.40, § 12-2.b, Vedtak avg. Folketr. § 2 Sl. § 5-1, § 5-30, § 12 -2.g, Vedtak avg. Folketr. § 2 Sl. § 5-1, § 5-30, §12-2.f, Selskl.§2-25.1+§2-26, Folketrl § 23-3.3
= Personinntekt for skattyter	Sl. Kap 12
evt. arbeidsinntekt (lønn, styrehonorar) + evt. pensjonsinntekt, trygdeinntekt + evt. arbeidsgodtgjørelse DLS + evt. alminnelig inntekt frå ENK (evt. Årets undsk) + evt. alminnelig inntekt frå DLS + Kapitalinntekt (inkl. aksjeutbytte frå AS) + Kapitalgevinst (inkl. aksjegevinst frå AS)	Sl. 5-1, Sl. 5-10 Sl. § 5-1, § 5.40 Sl. § 5-1, § 5-30, §12-2.f, Selskl.§2-25.1+§2-26, Folketrl § 23-3.3 Sl. Kap 5 og 6 Sl. 10-41, § 10-42, FSFIN 10-42 Sl. 5-1, 5-20 Sl. 5-1.2. + kap 9
= Bruttoinntekt	
- Minstefradrag i lønnsinntekt - Kapitaltap (inkl. aksjetap frå AS) - Særregler (for alder, uførhet, sykdom, jordbr.fr) - Fradragsberettigede utg - evt. Tidligere års underskudd til fremføring fra ENK eller DLS	Sl. § 6-30 til 32, Sv.6-1 Sl. § 9-4, §10-31.2 Sl. § 6-81 til 85, § § 8-1 Sl, kap 6 Sl.§ 6-3, §14-6
= Alminnelig inntekt	Sl. § 5-1, § 6-1
- Personfradrag	Sl. § 15-4, Sv. § 6-3
= Alminnelig inntekt for skattyter	

Aksjonærmodellen	Lovhenvising
Beregning av skattepliktig utbytte:	
Mottatt utbytte	Sl. § 10-11 til § 10-12,
Beregning av skjermingsfradrag:	Sl. § 10-12
Kostpris for aksjene samt kjøpskostn=inng.verdi	Sl. § 10-12, § 10-32.2
X Skjermingsrente	Sl. 10-12.2
- = Skjeringsfradrag	Sl. § 10-12
= Skattepliktig aksjeutbytte (kapitalinntekt)	Sl. § 10-10 til § 10-12

Beregning av Gevinst/ Tap ved sal av aksjer:	
Utgangsverdi=SALGSPRIS -SLAGSKOSTN	Sl. §10-32.1
- Inngangsverdi=KOSTPIRS + KJØPSKOSTN.	Sl. § 10-32.2
= Gevinst/ Tap	Sl. § 10-32.1
- ubebyttet skjermingsfradrag	Sl. § 10-31.1.
= Skattepliktig gevinst (kapitalinntekt)	Sl. § 5-20, § 5-30 + Kap 9, § 10-31

Tabell nr. 4.4 Fritaksmetoden

FRITAKSMETODEN FOR AKSJESELSKAP (SELSKAPSAKSJONÆR)	
Beregning av alminnelig inntekt for selskapsaksjonær i AS (Selskapsaksjonær og aksjeselskap er juridisk adskilt)	Lovhenvvisning
Driftsinntekter	Sl. § 5-1, § 5-30
+ evt. alminnelig inntekt frå DLS	Sl. 10-41, § 10-42, FSFIN 10-42
+ Kapitalinntekt (inkl. aksjeutbytte frå AS)	Sl. 5-1, 5-20, §10-10 til 1§10-12
+ Kapitalgevinst (inkl. aksjegevinst frå AS)	Sl. 5-1.2. + kap 9, § 10-32, § 10-12
= Bruttoinntekt (alle skattepliktige innt.)	Sl. § 5-1
- Driftskostnader	Sl. § 6-1
- Kapitalkostnader	Sl. § 6-40,
- Kapitaltap (inkl. aksjetap frå AS)	Sl. § 6-2, § 9-4, §10-31.2
- evt. Tidligere års underskudd til framføring	
= Alminnelig inntekt for selskapsaksjonær	Sl. § 5-1, § 6-1

Fritaksmetoden (før 0 % skatt frå 2008 3 % skatt)		Lovhenvvisning
Beregning av skattepliktig utbytte, 3 %		Sl. § 2-38.6
Mottatt utbytte		Sl. § 10-11 til § 10-12,
Beregning av skjermingsfradrag:		Sl. § 10-12
Kostpris for aksjene samt kjøpskostn.=inng.verdi		Sl. § 10-12, § 10-32.2
X Skjermingsrente		Sl. 10-12.2
- = Skjeringsfradrag		Sl. § 10-12
= Skattepliktig utbytte		Sl. § 10-10 til § 10-12
x 0,03 av inntekt som før var helt fritatt for skatt		Sl. § 2-38.6
= skattepliktig inntekt		
Beregning av Gevist/ Tap ved sal av aksjer:		Lovhevisning
Utgangsverdi=SALGSPRIS -SLAGSKOSTN		Sl. §10-32.1
- Inngangsverdi=KOSTPIRS + KJØPSKOSTN.		Sl. § 10-32.2
= Gevinst/ Tap		Sl. § 10-32.1
- ubebyttet skjermingsfradrag		Sl. § 10-31.1.
= Skattepliktig gevinst		Sl. § 5-20, § 5-30 + Kap 9, § 10-31

Vedlegg4.5.a: Skatt på overskudd kr. 400 000

ENK: Når en ser bort fra skjerming blir personinntekt lik alminnelig inntekt

Trygdeavgift av personinntekt: $400\,000 \times 11\%$ kr 44 000

Skatt alm inntekt:

$(400\,000 - 43\,600 \text{ (personfradrag)}) \times 28\%$ kr 99 792

Sum skatt kr 143 792

DLS: Dersom hele overskuddet utdeles som utdeling

Skatt i selskapet kr $400\,000 \times 28\%$ kr 112 000

Skatt alm inntekt på utdeling:

$((400\,000 - 112\,000) - 43\,600) \times 28\%$ kr 68 432

Sum skatt kr 180 432

AS: Dersom hele overskuddet utdeles som utbytte:

Skatt i selskapet kr $400\,000 \times 28\%$ kr 112 000

Skatt alm inntekt på utbytte $((400\,000 - 112\,000) - 43\,600) \times 28\%$ kr 68 432

Sum skatt kr 180 432

Vi ser i eksemplet ovenfor at ENK vil gi lavest skatt. Grunnen er at overskuddet på kr. 400 000 er under innslagspunktet for toppskatt og dermed unngår en toppskatt, kun trygdeavgift som personskatt

Sum skatt blir lik for DLS og AS dersom hele overskuddet utbetales deltaker/eier.

Dersom hele overskuddet heller tas ut som arbeidsgodtgjørelse i DLS eller lønn i AS får vi denne oppstillingen med en arbeidsgiveravgift på 14,1%:

DLS: alt som arbeidsgodtgjørelse:

Trygdeavgift av personinntekt: $400\,000 \times 11\%$ kr 44 000

Skatt alm inntekt:

$(400\,000 - 43\,600 \text{ (personfradrag)}) \times 28\%$ kr 99 792

Sum skatt kr 143 792

AS: alt tas ut som lønn (ansatt i eget AS)

Overskudd på 400 000 gir en mulig lønnsutbetaling på:

kr 350 569 (400 000 /1,141).

Arbeidsgiveravgift kr 350 569 x 14,1%	kr 49 431
Trygdeavgift kr 350 569 x 7,8%	kr 27 344
<u>Skatt alm inntekt (350 569 - 75 150(minstefradrag) - 43 600) x 28%</u>	<u>kr 64 909</u>
<u>Sum skatt og arbeidsgiveravgift</u>	<u>kr 141 684</u>

Når vi tar med disse to eksemplene ser vi at sum skatt DLS, ved alt overskudd som arbeidsgodtgjørelse, blir lik ENK, kr 143 792.

Sum skatt AS er lavest med kr. 141.684, når hele overskuddet som lønnsutbetaling er under innslagspunktet for toppskatt (471 200). Det er ikke mye som skiller AS mot ENK/ DLS.

Årsaken til at AS kommer bedre ut enn ENK selv med arbeidsgiveravgiften er minstefradrag i lønnsinntekt og lavere trygdeavgift .

Det er AS med alt overskudd utbetalt som lønnlavest skattlagt og dermed den mest gunstige skattemessige fordelingen av overskuddet kr. 400 000.

AS: Fritaksmetoden, skattlegging av utbytte:

Skatt i selskapet kr 400 000 x 28 %	kr 112 000
<u>Skatt på utbytte (400 000 – 112 000) - 43 600 x 0,84%</u>	<u>kr 2 053</u>
<u>Sum skatt</u>	<u>kr 114 053</u>

Vedlegg 4.5.b: Skatt på overskudd kr 900 000

ENK: Når en ser bort fra skjerming blir personinntekt lik alminnelig inntekt

Trygdeavgift av personinntekt: $900\,000 \times 11\%$	kr 99 000
Toppskatt av personinntekt: $(765\,800 - 471\,200) \times 9\% + (900\,000 - 765\,800) \times 12\%$	kr. 42 618
Skatt alm inntekt: <u>$(900\,000 - 43\,600 \text{ (personfradrag)}) \times 28\%$</u>	<u>kr 239 792</u>
<u>Sum skatt</u>	<u>kr 381 410</u>

DLS: Dersom hele overskuddet utdeles som utdeling:

Skatt i selskapet $kr\ 900\,000 \times 28\%$	kr 252 000
Skatt alm inntekt på utdeling: <u>$((900\,000 - 252\,000) - 43\,600) \times 28\%$</u>	<u>kr 169 232</u>
<u>Sum skatt</u>	<u>kr 421 232</u>

AS: Dersom hele overskuddet utdeles som utbytte:

Skatt i selskapet $kr\ 900\,000 \times 28\%$	kr 252 000
Skatt alm innt på utbytte <u>$((900\,000 - 252\,000) - 43\,600) \times 28\%$</u>	<u>kr 169 232</u>
<u>Sum skatt</u>	<u>kr 421 232</u>

Vi ser i eksemplet ovenfor at ENK også her vil gi lavest skatt. Grunnen er at ikke er toppskatt på de første kr. 471 200, som er innslagspunktet.

Sum skatt blir lik for DLS og AS dersom hele overskuddet utbetales deltager/eier.

Dersom overskuddet heller tas ut som arbeidsgodtgjørelse i DLS og lønn i AS får vi denne oppstillingen med arbeidsgiveravgift på 14,1%:

DLS: alt tas ut som arbeidsgodtgjørelse:

Trygdeavgift av personinntekt: $900\,000 \times 11\%$	kr 99 000
Toppskatt av personinntekt: $(765\,800 - 471\,200) \times 9\% + (900\,000 - 765\,800) \times 12\%$	kr. 42 618

Skatt alm inntekt:

(900 000 - 43 600 (personfradrag)) x 28% kr 239 792

Sum skatt kr 381 410

AS: alt tas ut som lønn (ansatt i eget AS)

Overskudd på 900 000 gir en mulig lønnsutbetaling på:

kr 638 298 (900 000 /1,141).

Arbeidsgiveravgift kr 638 298 x 14,1% kr 90 000

Trygdeavgift kr 638 298 x 7,8% kr 49 788

Toppskatt (638 298- 471 200) x 9% kr. 15 038

Skatt alm inntekt:

(638 298 - 75 150(minstefradrag) - 43 600) x 28 % kr 145 474

Sum skatt og arbeidsgiveravgift kr 300 300

Når vi tar med disse to eksemplene ser vi at sum skatt DLS, når hele overskuddet blir utbetalt som arbeidsgodtgjørelse, blir lik ENK kr 381 410.

Sum skatt AS, når hele overskuddet tas ut som lønn, er lavest med kr.300 300. Grunnen til at AS kommer bedre ut enn ENK er minstefradrag i lønnsinntekt og lavere trygdeavgift. AS har heller ikke personinntekt så høy som ENK fordi lønnsutbetaling med arbeidsgiveravgift unngår max toppskatt.

Sammenligner vi AS alt i lønn med total skatt kr.300 300, med AS med lønn + utbytte, med total skatt kr. 376 391, ligger forskjellen i skattlegging at ”utbytte delen” blir skattlagt hardere . Utbytte skattes både hos selskapet og hos aksjeeier, samt at lønnsinntekten i AS alt i lønn, er under trinn 2 i toppskatt.

Sum skatt AS der hele overskuddet tas ut i lønn blir skattlagt med kr. 300 300 som er den laveste skattleggingen, og den mest gunstige skattemessige bruk av overskuddet på kr. 900 000.

Deltakerlignet selskap kan fordele overskuddet mellom arbeidsgodtgjørelse og utdeling:

DLS: Dersom overskudd på 900 000 fordeles mellom arbeidsgodtgjørelse inntil kr. 471 200 og resten som utdeling kr. 428 800 (totalt kr. 900 000)

Arbeidsgodtgjørelse:

Trygdeavgift av personinntekt, kr 471 200 x 11% kr 51 832

Toppskatt av personinntekt: (471 200 - 471 200) x 9% kr. 0

Skatt alm inntekt, arbeidsgodtgjørelse:

(471 200 – 43 600 (personfradrag) x 28 % kr.119 728

Utdeling:

Skatt i selskapet kr. 428 800 x 28% kr.135 184

Skatt alm inntekt, utdeling:

(428 800 – 135 184) x 28 % kr. 97 332

Sum skatt kr.404 076

For DLS viser utregningen at skattlegging ved fordeling av overskuddet på arbeidsgodtgjørelse og utdeling, kr. 404 076, blir skattlagt lavere enn dersom alt overskuddet skattlegges som utdeling, kr. 421 332. DLS ved alt overskudd skattlagt som arbeidsgodtgjørelse, kr. 381 410, er den laveste skattleggingen av DLS ved overskudd kr. 900 000. Årsaken er fordel med 0 % toppskatt under kr. 471 200 på personinntekt.

Dersom høye inntekter i AS kan det være gunstig å ta ut lønn opp til innslagspunktet for toppskatt, kr. 471 200, og resten som utbytte.

AS: Dersom overskudd på 900 000 fordeles mellom lønn inntil kr. 471 200 og resten som utbytte gir dette en lønnsutbetaling på:

Kr. 471 200 og utbytte blir: 900 000 – 471 200 – 66 439 (arb.g.avg)= kr. 362 361

Lønn:

Arbeidsgiveravgift kr 471 200 x 14,1% kr 66 439

Trygdeavgift kr 471 200 x 7,8% kr 36 753

Toppskatt (471 200 - 471 200) x 9% kr. 0

Skatt alm inntekt, lønn:

(471 200 – 75 150 (minstefradrag) – 43 600 (personfradrag) x 28 % kr. 98 686

Utbytte:

Skatt i selskapet kr. 362 361 x 28% kr. 101 461

Skatt alm inntekt, utbytte:

<u>((362 361 – 101 461) x 28 %</u>	<u>kr. 73 052</u>
<u>Sum skatt og arbeidsgiveravgift</u>	<u>kr. 376 391</u>

Sum skatt AS, når overskuddet blir utbetalt som lønn opp til innslagspunktet for toppskatt og resten som utbytte, er kr. 376 391. Denne måten å fordele overskuddet på er nest lavest skattlagt i forhold til AS der alt tas ut i lønn, som har lavest skattlegging. Årsaken er at AS alt som lønn (kr. 638 298), har fordel av å ikke oppnå høy toppskatt og har lav trygdeavgift. Lønnsinntekt helt opp til trinn 2 i toppskatten er skattemessig gunstig med tanke på 9 % i motsetning til 12 % på det som overgår trinn 2.

AS: Fritaksmetoden, skattlegging av utbytte:

Skatt i selskapet kr 900 000 x 28 %	kr. 252 000
<u>Skatt på utbytte (900 000 – 252 000) - 43 600 x 0,84%</u>	<u>kr 5 077</u>
<u>Sum skatt</u>	<u>kr 257 077</u>

Vedlegg 4.5.c: Skatt på overskudd kr 1 500 000

ENK: Nå en ser bort fra skjerming blir personinntekt lik alminnelig inntekt

Trygdeavgift av personinntekt: $1\,500\,000 \times 11\%$	kr 165 000
Toppskatt av personinntekt: $(765\,800 - 471\,200) \times 9\% + (1\,500\,000 - 765\,800) \times 12\%$	kr. 114 618
Skatt alm inntekt: $(1\,500\,000 - 43\,600 \text{ (personfradrag)}) \times 28\%$	kr 407 792
Sum skatt	kr 687 410

DLS: Dersom hele overskuddet utdeles som utdeling:

Skatt i selskapet $kr\ 1\,500\,000 \times 28\%$	kr 420 000
Skatt alm inntekt på utdeling: $(1\,500\,000 - 420\,000) - 43\,600 \times 28\%$	kr 290 192
Sum skatt	kr 710 192

AS: Dersom hele overskuddet utdeles som utbytte:

Skatt i selskapet $kr\ 1\,500\,000 \times 28\%$	kr 420 000
Skatt på utbytte $(1\,500\,000 - 420\,000) - 43\,600 \times 28\%$	kr 290 192
Sum skatt	kr 710 192

Vi ser av eksemplet at fortsatt er det ENK vil gi lavest skatt, og også her er grunnen at toppskatten først slår inn på kr. 471 200.

Sum skatt blir lik for DLS og AS når hele overskuddet utbetales deltageren/eier.

Dersom overskuddet heller tas ut som arbeidsgodtgjørelse i DLS og lønn i AS får vi denne oppstillingen med arbeidsgiveravgift på 14,1%:

DLS: når alt tas ut som arbeidsgodtgjørelse:

Trygdeavgift av personinntekt: $1\,500\,000 \times 11\%$	kr 165 000
Toppskatt av personinntekt:	

$(765\ 800 - 471\ 200) \times 9\% + (1\ 500\ 000 - 765\ 800) \times 12\%$	kr. 114 618
<u>Skatt alm inntekt $(1\ 500\ 000 - 43\ 600$ (personfradrag)) $\times 28\%$</u>	kr 407 792
<u>Sum skatt</u>	kr 687 410

AS: når alt tas ut som lønn (ansatt eget AS):

Overskudd på 1 500 000 gir en mulig lønnsutbetaling på :

kr. 1 314 636 $(1\ 500\ 000 / 1,141)$.

Arbeidsgiveravgift kr 1 314 636 $\times 14,1\%$ kr 185 364

Trygdeavgift kr 1 314 636 $\times 7,8\%$ kr 102 542

Toppskatt:

$(765\ 800 - 471\ 200) \times 9\% + (1\ 314\ 636 - 765\ 800) \times 12\%$ kr. 92 374

Skatt alm inntekt $(1\ 314\ 636 - 75\ 150$ (minstefradrag) $- 43\ 600) \times 28\%$ kr 334 848

Sum skatt og arbeidsgiveravgift kr 715 128

Når vi tar med disse to eksemplene ser vi at sum skatt DLS, når hele overskuddet blir tatt ut i arbeidsgodtgjørelse, er lavest og lik skattlegging som ENK med kr 687 410. Sammenlignet med AS er det arbeidsgiveravgiften i AS som gjør at AS blir skattlagt hardere her. Fordelen med minstefradrag og lavere trygdeavgift blir spist opp av arbeidsgiveravgiften.

Deltakerlignet selskap kan fordele overskuddet mellom arbeidsgodtgjørelse og utdeling:

DLS: Dersom overskudd på 1 500 000 fordeles mellom arbeidsgodtgjørelse inntil kr. 471 200 og resten som utdeling kr. 1 028 800

Arbeidsgodtgjørelse:

Trygdeavgift av personinntekt, kr 471 200 $\times 11\%$ kr 51 832

Toppskatt av personinntekt: $(471\ 200 - 471\ 200) \times 9\%$ kr. 0

Skatt alm inntekt, arbeidsgodtgjørelse:

$(471\ 200 - 43\ 600$ (personfradrag) $\times 28\%$ kr.119 728

Utdeling:

Skatt i selskapet kr. 1 028 800 $\times 28\%$ kr.288 064

Skatt alm inntekt, utbytte:

$(1\ 028\ 899 - 288\ 064) \times 28\%$ kr.207 433

Sum skatt kr.667 057

For DLS viser utregningen at skattlegging av overskuddet der alt tas ut som arbeidsgodtgjørelse, kr 687 410 og DLS ved skattlegging av alt overskudd som utdeling, kr. 710 192 blir skattlagt hardere enn DLS ved fordeling av overskudd på arbeidsgodtgjørelse og utdeling, kr. 667 057. Årsaken er at en kommer over trinn 2 i toppskatten ved DLS alt som arbeidsgodtgjørelse.

Dersom høye inntekter i AS kan det være gunstig å ta ut lønn opp til innslagspunktet for toppskatt, og resten som utbytte.

AS: Dersom overskudd på 1 500 000 fordeles mellom lønn inntil kr. 471 200 og resten som utbytte gir dette en lønnsutbetaling på:

Kr. 471 200 og utbytte blir: $1\,500\,000 - 471\,200 - 66\,439$ (arb.g.avg)= kr. 962 361

Lønn:

Arbeidsgiveravgift kr 471 200 x 14,1% kr 66 439

Trygdeavgift kr 471 200 x 7,8% kr 36 753

Toppskatt (471 200 - 471 200) x 9% kr. 0

Skatt alm inntekt, lønn:

$(471\,200 - 75\,150$ (minstefradrag) $- 43\,600$ (personfradrag) $\times 28\%$ kr. 98 686

Utbytte:

Skatt i selskapet kr. 962 361 x 28% kr. 269 461

Skatt alm inntekt, utbytte:

$((962\,361 - 269\,461) \times 28\%$ kr 194 012

Sum skatt og arbeidsgiveravgift kr 665 351

Sum skatt AS, når overskuddet blir utbetalt som lønn opp til innslagspunktet for toppskatt og resten som utbytte, er kr. 665 351. Det er den laveste skattleggingen, og den mest gunstige skattemessig fordelingen av overskuddet på kr. 1 500 000.

AS: Fritaksmetoden, skattlegging av utbytte:

Skatt i selskapet kr 1 500 000 x 28 % kr. 420 000

Skatt på utbytte (1 500 000 - 420 000) - 43 600 x 0,84% kr 8 706

Sum skatt kr 428 706

Vedlegg 4.5.d: Oppsummering skatt i ulike foretaksformer

Foretaksform:	Overskudd Kr. 400 000	Overskudd Kr. 900 000	Overskudd Kr. 1 500 000
ENK	143 792	381 410	687 410
DLS – alt som utdel	180 432	421 232	710 192
DLS – alt som arb.godtgj	143 792	381 410	687 410
DLS – arb.godtgj.+utdeling		404 076	667 057
AS – alt som utbytte	180 432	421 323	710 192
AS – alt som lønn	141 684	300 300	715 128
AS – lønn+utbytte	(ikke aktuelt)	376 391	665 352
(AS –fritaksmetoden	114 053	257 077	428 700)

Kommentar til vedlegg 4.5 d: Oppsummering skatt ulike foretaksformer.

For skattlegging av foretaksformene er det alltid slik at

- ENK og DLS ved arbeidsgodtgjørelse skattlegges likt (skattlegging av personinntekt)
- DLS og AS ved utbetaling av utdeling/ utbytte skattlegges alltid likt (skattlegging av utdeling/ utbytte)

Ved lave overskudd, kr. 400 000, er det AS med alt som lønn som blir skattlagt lavest. Det er ikke store forskjell opp til ENK. ENK blir skattlagt mildt på lave underskudd fordi ingen toppskatt.

Ved middels-høye overskudd, kr 900 000 er det AS med alt som lønn som blir skattlagt lavest. Nest lavest her er AS alt som lønn+utbytte som blir skattlagt hardere, fordi en ikke får fordel av lav toppskatt (under trinn 2) ved ”utbyttedelen”. Forskjellen i skattlegging i AS med lønn + utbytte og ENK er ikke stor fordi ENK skattlegger næringsinntekt og AS blir skattlagt for ”utbyttedelen” som næringsinntekt. DLS der hele overskuddet tas ut som arbeidsgodtgjørelse blir lavest skattlagt i DLS med overskudd kr. 900 000, grunnet ingen toppskatt under innslagspunktet.

Ved høye overskudd, kr. 1 500 000 er det lavest skatt i AS ved fordeling av overskuddet som lønn inntil toppskatt, og resten i utbytte. Årsaken til at AS lønn + utbytte i dette overskuddet

er mindre skattlagt enn AS alt som lønn, er at fordelene med lav toppskatt (lønnsinntekt under trinn 2) som var tilfelle i overskuddet kr. 900 000 er borte. Det er ikke store forskjellen i skattlegging mellom AS lønn + utbytte og ENK, men ENK har full toppskatt. DLS der overskuddet blir skattlagt ved fordeling av arbeidsgodtgjørelse og utdeling blir skattlagt lavest for DLS ved overskudd kr. 1 500 000 fordi en kommer over trinn 2 dersom alt tas ut i arbeidsgodtgjørelse.

Resultatene viser det er viktig å fordele overskuddet slik at toppskatt unngås eller blir minst mulig. Andre faktorer er arbeidsgiveravgift, minstefradrag og ulik trygdeavgift på lønnsinntekt og næringsinntekt. Totalt sett viser regneeksemplene at ved lave underskudd (kr. 400 000) er det fordel med AS og alt overskudd som lønn, ved middels-høye overskudd (kr. 900 000) er det fortsatt fordel med AS og alt overskudd som lønn. Imidlertid skjer det et skifte når en tipper over trinn 2 i toppskatten, som er tilfelle ved høye overskudd (kr. 1 500 000). Da er det ikke lenger AS alt overskudd som lønn, som har lavest skattlegging. Lavest skattlagt er da AS med en fordeling av overskuddet på lønn + utbytte .

Slik tilpasning til skattereglene, og da særlig toppskatten, bør vektlegges med tanke på valg av foretaksform. Ved å velge den foretaksformen som skattlegger minst gitt overskudd, er det et bidrag til verdiskapning med tanke på reinvestering.